وەزارەتی کارەبا

ژمارە : ٧٤٠٨ لە ٢٠٢١/١١/١٥

بەپێی ئەو دەسەڵاتەی پێمان دراوە لەماددەی (٨)بڕگەی (دووەم) و ماددەی (٤)بڕگەی(چوارەم)لە یاسای وەزارەتی کارەبا ژمارە (٦) سالی ٢٠٢١ و نوسراوی سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران ژمارە (٥٦٠) لە ٢٠٢١/١/١٤ لە پێناو بەرژەوەندی کار و رێکخستنی مەرج و رێنماییەکانی پێدانی ووزەی کارەبا بەهاوبەشان لەسەر ئاستی هەرێمی کوردستان و بەمەبەستی بەرچاو روونی هاووڵاتیان لە چۆنیەتی بەکارهێنانی ئەم ووزەیە بەشێوەیەکی گونجاو وچارەسەرکردنی سەرپێچیەکان، بڕیاردرابە دەرکردنی ئەم رێنماییە.

رێنمایی ژمارە (٢)ی ساڵی ٢٠٢١

رێنمایی و مەرجەکانی پێدانی ووزەی کارەبا

بەشی یەکەم

پێناسەکان

ماددەی (١):-

ئەم دەستەواژانەی کە ناویان هاتووە لەم رێنماییەدا ئەو مانایانە دەبەخشن، کە جێگیر کراون بەرامبەریان:

١- **وەزارەت**:- وەزارەتی کارەبای حکومەتی هەرێمی کوردستان.

٢-**فەرمانگە**:- بەرێوەبەرایەتیە گشتیەکانی کارەبای پارێزگاکان و ئیدارە سەربەخۆییەکان و بەرێوەبەرایەتیەکانی دابەشکردنی کارەبا و فەرمانگە و لقە خزمەتگوزارییەکانیان بەپێی سنووری لێپرسراوییەتی جوگرافیای هەر بەرێوەبەرایەتییەك.

٣- **پلان**:- پلانی ساڵانەی پەسەندکراو تایبەت بە پرۆژەکانی وەزارەتی کارەبا.

٤-**هاوبەش**:- بریتیە لە کەسێکی سروشتی یاخود مەعنەوی کە سوودمەندە لە وەرگرتنی ووزەی کارەبا و خاوەنداریەتی موڵکەکە دەکات.

٥-**پۆلینی هاوبەش**:- پۆلینی هاوبەشان دابەش دەکرێت بۆ ئەمانەی خوارەوە:

أ- ماڵان	ب- بازرگانی	ج- پیشەسازی	د- کشتوکاڵی	هـ- میری

ئەو دەستەواژانەی کە لەم رێنماییەدا هاتوون ئەو مانایانە دەبەخشن کە لە بەرامبەریان دا دیاریکراوە:-

(kV):	کیلۆڤۆڵت	(kVA):	کیلۆڤۆڵت ئەمپێر	(MVA):	مێگاڤۆڵت ئەمپێر
(kW):	کیلۆ وات	(MWh):	مێگا وات کاتژمێر	(MW):	مێگا وات
(kVAr):	کیلۆ ڤار	(MVAr):	مێگا ڤار	(MVArh):	مێگا ڤار کاتژمێر
(Ø1):	سنگڵ فەیس	(Ø3):	سێ فەیس	(HZ):	هێرتز
(kHZ):	کیلۆ هێرتز	(MHZ):	مێگا هێرتز		

بەشی دووەم
مەرجە گشتیەکانی پێدانی ووزەی کارەبا بە هاوبەشان

ماددەی (٢):-

١- فەرمانگەکانی کارەبا بەپێی سنوری جوگرافیایان ووزەی کارەبا دەدەن بە هاوبەشان وەبەئاستی شەش ڤۆلتیەی جیاواز بەو شێوەیەی لە خوارەوە هاتووە:

أ- توانای ڤۆلتییەی نزم – سنگل فەیس (240 V) (-10% تا +6%) بەو هاوبەشانە دەدرێت کە پێویستی کارەبایان تا (15kW) بێت بەپێی توانا.

ب- توانای ڤۆلتییەی نزم – سێ فەیس (416 V) (-10% تا +6%) بەو هاوبەشانە دەدرێت کە پێوستی ووزەی کارەبایان زیاتر بێت (15kW) تاکو (30kW) بەپێی توانا .

ج-توانای ڤۆلتیەی ناوەند سێ فەیس (11kV) وە یان (kv٣٣) (±5%) بەو هاوبەشانە دەدرێت کە پێویستی ووزەی کارەبایان زیاتر بێت لە (30kW) تاکو (5MW) بەپێی توانا .

هـ- توانای ڤۆلتیەی ناوەند سێ فەیس (33kV) (±10%) بەو هاوبەشانە دەدرێت کە پێویستی ووزەی کارەبایان زیاتر بێت لە (5MW) تاکو (30MW) بەپێی توانا.

و- توانای ڤۆلتیەی بەرز سێ فەیس (132kV)(±10%) بەو هاوبەشانە دەدرێت کە پێویستی ووزەی کارەبایان زیاتر بێت لە(30MW) تاکو (150MW) جگە لە کارگەکانی توانەوەی ئاسن.

ز- توانای ڤۆلتیەی بەرز سێ فەیس (400kV) یان (kv ١٣٢) (±10%) بەو هاوبەشانە دەدرێت کە پێویستی ووزەی کارەبایان زیاتر بێت لە (150MW) وە کارگەکانی ئاسن کە ناتوانن بەپێی خاڵی (و) کارەبایان پێبدرێت بەپێی توانا و مەرجەکانی وەزارەتی کارەبا .

٢- ئەگەر وا پێویست بکات هێلی کارەبا لە رووبار یان بەربەستی ئاو بپەرێندرێتەوە بۆ پێدانی ووزەی کارەبا بە شوێنێکی دیاریکراو، فەرمانگە هەڵسەنگاندن دەکات بۆ شێوازی پەراندنەوەی هێلەکە بەسەر بەربەستی ئاوییەکەدا،ئەمەش بۆ بەدیهێنانی پێوەرە پشت پێبەستراوەکانی تایبەت بە دووری رێگە پێدراوی نێوان هێل و ئاستی ئاو بە رەچاوکردنی بەرزترین ئاستی ئاو، هەروەها پێویستە پێش دەست بەکاربوون لە پرۆژەکە رەزامەندی لەلایەنە پەیوەندیدارەکان لە وەزارەتەکانی (کشتوکاڵ و سەرچاوە ئاوییەکان و گواستنەوە و گەیاندن و ئاوەدانکردنەوەو نیشتەجێکردن) وەربگیرێت.

ماددەی(٣):- بەمەبەستی گەیاندنی ووزەی کارەبا بۆ هاوبەشان، پێویستە پەیرەوی ئەم خاڵانە بکرێت:-

١- پێشکەشکردنی داواکاری بۆ هاوبەشبوونی کارەبا لەلایەن خاوەن مولك یان بریکاری یاسایی بە هەبوونی بەڵگەنامەی پەسەندکراو. هەروەکو لە پاشکۆی ژمارە (١)دا هاتووە هاوکات کرێچی بۆی هەیە داوای هاوبەشبوونی ووزەی کارەبا بکات بۆ ئەو مولکەی کە بەکاری دێنێ بە مەرجێ گرێبەستی پەسەندکراوی هەبێت بەڵام تۆماری هاوبەشی کارەباییەکە بەناوی خاوەن مولك تۆمار دەکرێت.

٢- لەکاتی بەستنی تۆری کارەبا بۆ هاوبەش پێویستە کێبڵەکان لەناو لولەك دابنرێت بەمەرجی دڵنیابوون لەوەی کەوا هیچ سەرپێچی لەسەر کێبلەکە نەکراوە یان بەشێوەی دەرکەوتوو (ظاهر) بێت لەنێوان تۆڕی کارەبا و پێوەرەکە، بەدەر لەم دوو مەرجە نابێ ووزەی کارەبای پێ بدرێت.

٣- دابین کردن و دانانی بۆردی سەرەکی لە جۆری سینگل فەیس یان سێ فەیس بەو جۆرەی کە فەرمانگە دیاری دەکات.

٤- دابین کردن و دانانی بۆردی پێوەر لەو شوێنەی کە فەرمانگە دیاری دەکات.

٥- دوای جێبەجێکردنی ئەو (٤) مەرجانەی سەرەوە فەرمانگە نۆرینی دامەزراوەی کارەبایی داواکراوەکە ئەنجام دەدات.

ماددەی (٤):-

یەکەم: ئەو هاوبەشانەی پێویستیان بە(٣٠) کیلۆ وات یان کەم تر هەیە دەتوانێت لە گۆڕەری گشتی ووزەی کارەبایان پێبدریت بەپێی پێداویستی باڵەخانەکە بەمەرجێك لە توانای تۆری دابەشکردنی کارەبا دابێت بە هاوبەشی سینگل فیس تا (٣) هاوبەش یان سێ فیس لە یەك هاوبەش زیاتر نەبێت وە پێویست دەکات لە کاتی کردنەوەی هاوبەش و پێدانی کارەبا بەو هاوبەشانە ریکاری پێویست لە لایەن فەرمانگەکانی کاروباری ووزە پەیرەو بکرێت بە دانانی (**سیرکت بریکەر و پێوەر**) بۆ سنوردارکردنی بڕی ووزەی وەرگیراو تاوەکو لە (٣٠) کیلۆوات زیاتر نەبێت بە پێچەوانەوە بە سەرپێچی ئەژمار دەکرێن .وە ئەگەر بڕی ووزەی کارەبای پێویست لە (٣٠) کیلۆ وات زیاتر بوو ئەوا پێویستە خاڵی دووەم لەم ماددەیە پەیڕەو بکرێت .

دووەم :ئەو هاوبەشەی کە پێویستی بە بڕی (٣٠) کیلۆ وات زیاتر لە ووزەی کارەبا هەیە پێویستە بەهێلی (33kV, 11kV) ووزەی کارەبای بۆ دابین دەکرێت کە لە بڕگەکانی (ج، هـ)ی خاڵی یەکەمی ماددەی (٢)دا هاتووە پابەند بکرێت بە دانانی گۆڕەر وە لەنەخشەی بیناکە جێگیر بکرێت .

سێیەم : ئەو هاوبەشەی کە بە (400kV, 132kV) ووزەی کارەبای بۆ دابین دەکرێت کە لە بڕگەکانی (و، ز)ی خاڵی یەکەمی ماددەی (٢) دا هاتووە یان ئەو هاوبەشەی کە وێستگەی ناوەندی گۆڕینی ڤۆلتیەی (33kV) پێویستە پابەند بکرێت بە دانانی وێستگەی ناوەندی لەسەر رووبەرێکی زەمینی گونجاو لەناو سیاجی پرۆژەکە بەمەرجی پابەندبوونیان بە مواسەفات و رێنماییەکانی وەزارەتی کارەبا ، وەپێویستە وێنەیەك لە کلیلی ژووری ئەو وێستگە ناوەندییە یان گۆڕەرە بدرێت بە فەرمانگەی کارەبای پەیوەندیدار بۆ ئەوەی کارمەندانی بتوانن لەکاتی پێویست بەکاری بێنن.

چوارەم : ئەو باڵەخانەی کە بەپێی خاڵی (دووەم)ی سەرەوە پێویست دەکات گۆڕەر دابنێن پێویستە لە دانانی گۆڕەر پابەندی ئەم خاڵانەی خوارەوە بن :

١- هاوبەش بۆی هەیە گۆڕەر لە ژوورێك لەئاستی ڕووی زەوی دابنێت بە دیاریکردن و دانانی گۆڕەری ئاسایی بەپێی مەرج و مواسەفاتی وەزارەتی کارەبا.

٢-هاوبەش بۆی هەیە گۆڕەری (٠.٤/١١) KV یان (٠.٤/٣٣) لە ژێر زەمین دابنێت بە مەرجێك بەپێی مەرج و مواسەفاتی وەزارەتی کارەبا بێت.

٣- دانانی گۆڕەری(٠.٤/١١)،(٠.٤/٣٣) KV لە یەکێك لە نهۆمەکانی باڵەخانە یان لەسەر بانی باڵەخانەکە بەپێی مەرج و مواسەفاتی وەزارەتی کارەبا.

٤-دانانی کویسك خاوەن بالەخانە بۆی هەیە گۆڕەری کویسک دابنێت لەسەر مولکی خۆی (لەسەربان ، یەکێك لە نهۆمەکان ، ئاستی رووی زەوی) بەمەرجێك لە (أرتداد) نەبێت شوێنەکە تایبەت بێت بۆ ئەوکارە و مەترسی نەبێت بۆ سەر گیان هاووڵاتیان و بەپێی مەرج و مواسەفاتی وەزارەتی کارەبا.

ماددەی (٥):-

نابێت زیاتر لە یەك سەرچاوەی ووزەی کارەبا بە یەك شوێن بدرێت (جگە لە حالەتی زۆر تایبەت بەرەزامەندی وەزیر بە شێوەیەك کە مەترسی نەبێت بۆ سەر ژیانی هاووڵاتیان و تۆرەکانی کارەبا وە سەرچاوەی دووەم لە رێگای هاوبەشێکی نویێ و بەستانی پێوەری نوێ کارەبای پێدەدرێت).

ماددەی (٦):-

هەر کاتێك هاوبەش پێویستی بە بەکارهێنانی مۆلیدەی کارەبا یان هەر سەرچاوەیەکی تری تایبەتی هەبوو، پێویستە مەرجەکانی خۆپاراستنی پیشەیی پەیڕەو بکات، لە رێگەی دانانی بۆردێك بۆ جیاکردنەوەی ووزەی کارەبای نیشتمانی لە کارەبای سەرچاوەی دووەم (Change Over) یان (Contactor) بە مەبەستی تێکەڵاو نەبوونی ئەم دوو سەرچاوە ووزەیە و پاراستنی سەلامەتی گیانی کارمەندان، ئەگەر لە ئەنجامی پەیڕەونەکردنی ئەم رێنماییە هەر زیانێك بەر کارمەندانی فەرمانگەکە بکەوێت، ئەوا هاوبەشەکە لە ڕووی یاساییەوە بەرپرس دەبێت.

ماددەی (٧):-

بۆ گەیاندنی ووزەی کارەبا و کردنەوەی هاوبەش بۆ هەر ماڵێك لە گوندەکان، پێویستە پشتگیری یەکەی کارگێری هەبێت کە ماڵەکە لە ناو سنووری دانیشتوانی گوندە (حەرەمی گوند)" بەمەش تێچووی راکێشانی هێلی کارەباکە دەکەوێتە ئەستۆی فەرمانگەکانی کارەبا و تەنها بۆ پۆلی ماڵ بەکار بێت بەڵام ئەگەر شوێنی هاوبەشەکە بکەوێتە دەرەوەی حەرەمی گوند ئەوە بەپێی ماددەی (١٠) مامەڵەی لەگەڵ دەکرێت.

ماددەی (٨):-

لە سنوری شارەوانی فەرمانگە تۆری ووزەی کارەبا بۆ ئەو شوێنانە دادەنرێت کە نەخشەکەی لە ماستەر پلان یان لە نەخشەی شارەوانی پەیوەندیدار پەسەند کرابێت.

ماددەی (٩):-

أ- پێویستە ئەو شوێنانەی تۆری ووزەی کارەبایان بۆ دادەنرێت لە سنوری شارەوانی (گەڕەکە تازەکان) لە پلانی فەرمانگە دانرابن و لە (٢٥%)ی بیناکانی تەواو بوو بێت یاخود دەست بە دروستکردنی کرابێت، هەروەها پێویستە رێڕەوی شەقام و کۆڵانەکان دیاری کرابێت و زەویەکە هەموار کرابێت (تەسویەی ترابی).

ب- ئەو شوێنانەی کە دانانی تۆری کارەبا دەکەوێتە ئەستۆی خاوەنەکەی مەرجی تەواو بوونی (٢٥%) بیناکانی خاڵی (أ)ی سەرەوەی لەسەر جێبەجێ ناکرێت.

ماددەی (١٠):-

هاوبەش یان خاوەن پرۆژە سەرجەم خەرجیەکانی راکێشانی هێلی کارەبا دەگرێتە ئەستۆی (کەلوپەل + کرێی کار) بۆ پرۆژەکان، هەوایی بێت یان ژێر زەوی کە لە پلان یان لەپلانی دەستەی وەبەرهێنان دانەنرا بێت و ئەو خەرجیانە ناگەڕێتەوە، خاوەنداریەتی تۆرەکە بۆ هاوبەشانی (کشتوکاڵی و پیشەسازی، بازرگانی) جگە لە گۆڕەر و پێوەلکاوەکانی دەگەرێتەوە بۆ فەرمانگە و دەتوانێت کەلکی لێوەربگیرێت بۆ فراوانکردنی لە ئایندە وە بۆ هاوبەشانی (میری و نیشتەجێ بوون) خاوەنداریەتی سەرجەم تۆرەکە دەگەرێتەوە بۆ فەرمانگە.

ماددەی (١١):-

ئەگەر هاوبەشێکی نوێ داواکاری راکێشانی هێلی ووزەی کارەبای تایبەتی پێشکەش کرد لەسەر تۆری ووزەی کارەبای هاوبەشێکی کۆنی تایبەت ئەوە دەبێت لە گوژمەی تێچووی پرۆژەکە بەشداربێت لەو بەشەی تۆرەکە کە هەردوو هاوبەشەکە لێی سوودمەند دەبن بەڵام دوای پێنج ساڵ لە دامەزراندنی هێلە کۆنەکە ئەم مەرجەی سەرەوە پەیرەو ناکرێت، بەڵام ئەگەر فەرمانگە پێویستی بوو سود لەم هێلە وەربگرێت بۆ بەرژەوەندی گشتی ئەوە ئەو مەرجە نایگرێتەوە و دەتوانی بەکاری بێنێ بێ بەرامبەر.

ماددەی (١٢):-

مەرجەکانی پێدانی زیاتر لە یەك هاوبەشی کارەبا:-

١-دوو نهۆم: یان دوو خانوو یان زیاتر لەسەر پارچە زەویەك:

أ- دابڕاو بن لە یەکتر.

ب- دەرگا و پەیژەی تایبەتی لە دیوی دەرەوە هەبێت.

ت- بەڵگەنامەی باجی خانووبەرە پێشکەش بکات یان پشتگیری شارەوانی یان پشتگیری یەکەی کارگێری بۆ دەوروبەر (قەزاو ناحیە و گوندەکان).

٢- باڵەخانەی بازرگانی و نیشتەجێ بوون: پێویستە بەڵگەنامەی باجی خانووبەرە و لەگەڵ (گرێبەست یان مۆلەتی پیشە) پێشکەش بکات وە هەروەها سندوقی بازباڕۆ بۆردی دابەشکردنی سەرەکی و بۆردی پێوەرەکان دابین بکات.

ماددەی (١٣):-

پێویستە فەرمانگە بە بەردەوامی ووزەی کارەبا بدات بە هاوبەشان، جگە لەو کاتانەی کە ووزەی کارەبا دەبڕێت، بەهۆی گیروگرفتی تەکنیکی یا هەر بارودۆخێکی نا ئاسایی و ناجێگیرەوە، یا بە هۆی فراوانکردن و چاکسازی لە تۆری ووزەی کارەبا یان نەبوونی سەرچاوەی بەرهەمهێنان یان قورسی باری فیدەر و گۆڕەر و وێستگە، فەرمانگە بەرپرس نیە لە هەر زیانێکی ماددی یا مەعنەوی لە ئەنجامی ئەو بڕینانەی سەرەوە.

ماددەی (١٤):-

هاوبەش بەرپرس دەبێت لە سەلامەتی و باش بەکارهێنانی ئەو ئامێرو کەرەستانەی کە فەرمانگە بۆ شوێنی هاوبەشەکە دابینی دەکات ، وە هەر زیانێك بەم ئامێرو کەرەستانە بگات لە ئەنجامی خراپ بەکارهێنان یان ونبوون (جگە لە کۆن بوونی ئەم ئامێر و کەرەستانە) قەرەبووی زیانەکان لەئەستۆی هاوبەش دەبێت و لێی وەردەگیرێت پێش گەڕاندنەوەی ووزەی کارەبایەکەی بەپێی ئەوەی کە لە ماددەی (١٥)دا هاتووە.

ماددەی (١٥):-

ئەرکی چاککردنەوە زیان گەیاندن بە تۆرەکانی کارەبا دەکەوێتە ئەستۆی ئەو کەسە کە دەبێتە هۆی زیان گەیاندنەکە بەهەمان کوالیتی وە یان بەپێی ئەو کەشف و دەرخستەییەی کە لەلایەن فەرمانگەکانی کارەبای پەیوەندیدار ئامادە دەکرێن بەپێی نرخاندنی پەیڕەوکراو لە وەزارەتی کارەبا گوژمەی دیاریکراو بەپێی کەشف و دەرخستەی ئامادەکراو لە کەسی زیان گەینەر وەردەگیرێت دەخرێتە ئەژماری فەرمانگەی پەیوەندار وەلەکاتی دوای جێبەجێکردنی کارەکە لەلایەن فەرمانگە کە لەکاتی هەبوونی پارەی ماوە لە گوژمەی وەرگیراو دەگەڕێندرێتەوە بۆ کەسی زیان گەینەر.

ماددەی (١٦):-

کارمەندانی کارەبا بۆیان هەیە هەرکات پێویست بکات بچنە ناو وێستگە و شوێنەکان، بەتایبەتی بە مەبەستی خوێندنەوەی پێوەر یان بەدواداچوونی سەرپێچی و ئاگاداربوون لە ئامێرەکان (کەموڵکی فەرمانگەیە) وە پێویستە کارمەند باج یان ناسنامەی تایبەت بە فەرمانگەی کارەبای هەڵگرتبێت و(لەڕووی دەرەوەی جلوبەرگەکەی هەڵواسرابێت)، بە مەبەستی ناسین و ئاشکرابوونی کەسایەتی.

ماددەی (١٧):-

فەرمانگە پارەی تێچووی چاککردنەوەی ئەو ئامێرانە دەگرێتە ئەستۆ کە بە کرێی داون بەهاوبەشەکانی پێش دەرچوونی ئەم ڕێنماییە، بەڵام لە دوای گۆڕەر و سێرکت برێکەرەوە دەکەوێتە سەر هاوبەش (ئەگەر فەرمانگە چاکسازی ئەنجامدا بۆ ئەو ئامێرانەی هاوبەش خۆی دایناون).

ماددەی (١٨):-

ئەنجامدانی گۆڕانکاری لە تۆڕی کارەبای هاوبەش لەسەر داواکاری خۆی بەم شێوەیەی خوارەوە جێبەجێ دەکرێت:

١- ئەگەر هەر گۆڕانکاریەك یان زیادکردنێك لە تۆڕی ووزەی کارەبای هاوبەش ئەنجامدرا لەسەر داواکاری خۆی وەك گۆڕینی شوێنی ستوون و (H-Pole)ی گۆڕەرەکان یان هەر گۆڕانکارییەکی تر ئەوە خەرجی ئەم کارە لە ئەستۆی هاوبەشەکە خۆی دەبێت ،بەپێی خشتەی ژمارە (١)ی پاشکۆی ژمارە یەک وە بەپێی دوایین نرخی پەیرەوکراوی وەزارەت مامەڵەی لەگەڵ دەکرێت. بەڵام ئەگەر ڕێگریە کە یان زیادەڕۆییەکە یان گۆڕانکارییەکە بە هۆی فەرمانگەکانی کارەباوە بێت، کە تۆڕی کارەبای لە موڵکی هاوبەشەکە دانابوو بەبێ رەزامەندی فەرمی ئەوە سەرجەم خەرجیەکان دەکەوێتە ئەستۆی فەرمانگە یان دەکەوێتە ئەستۆی شارەوانی ئەگەر تۆڕەکە بە ئاگاداری و ڕەزامەندی شارەوانی دانرابوو یان فەرمانگەی کشتوکاڵی.

٢- نابێت هیچ گۆڕانکاریەك لە تۆڕی سەر زەوی و ژێر زەوی و تۆڕەکانی رووناکی بکرێت، جگە لەو داواکاریانەی کە لە لایەن شارەوانییەوە پێشکەش دەکرێت یان پشتگیری دەکرێت (گۆڕانکاری لە شەقام و گۆڕەپان و شوێنە گشتیەکاندا) ئەوە سەرجەم خەرجیەکان لەئەستۆی ئەو لایەنە دەبێت کە داوای گۆڕانکاری دەکات بەپێی خشتەی ژمارە (١)وە بەپێی دوا نرخی وەزارەت مامەڵەی لەگەڵ دەکرێت .

٣- ئەگەر هاوبەش داوای گۆڕینی شوێنی پێوەری کرد دوای پەسەندکردن لەلایەن فەرمانگە، ئەوە کارەکەی بۆ ئەنجام دەدرێت بەرامبەر بە نرخێك کە لە خشتەی ژمارە (١) ئاماژەی پێدراوە.

٤- بۆ ئەنجامدانی ئەو کارەکانەی کە لەخاڵی (١-٢)ی سەرەوە هاتووە کەشف و دەرخستە بەپێی نرخی وەزارەت لەلایەن بەرێوەبەرایەتی پەیوەندارەوە ئامادە دەکرێت و تێچووەکە لەلایەن سودمەندەوە دەخرێتە ئەژمێرەی بەرێوەبەرایەتی پەیوەندارە و لیژنە پێکدەهێندرێت کە نوێنەری لایەنی سودمەندی تێدابێت و بەپێی ڕێنماییەکان کارەکە جێبەجێ دەکرێت و ئەگەر دوای تەواوبوونی کارەکە پارەی وەرگیراو زیاد بوو دەگەڕێندرێتەوە بۆ خاوەنەکەی.

ماددەی (١٩):-

کاتێك هاوبەش نیازی بڕینی ووزەی کارەباکەی هەبوو، پێویستە بەلای کەمەوە پێش (٣) سێ ڕۆژ فەرمانگە ئاگادار بکاتەوە بە خستنە ڕووی هۆکاری بڕینەکە جگە لە هۆکاری کتوپڕ (بە هۆی رووخانی بینا یاخود ئاگرکەوتنەوەو لافاو .. هتد) وە سەرجەم خەرجی بڕین و گەڕاندنەوەی ووزەی کارەباکە لە ئەستۆی هاوبەش (داواکار) دەبێت، بەپێی نرخی دیاریکراو لە خشتەی ژمارە (١) بەرەچاوکردنی ئەم مەرجانەی خوارەوە:-

١- بڕین و گەڕاندنەوەی ووزەی کارەبا بەپێی رێکارە یاساییەکان بە مەبەستی نۆژەنکردنەوە.

٢- بڕین و گەڕاندنەوەی ووزەی کارەبا بە هۆی رووخاندن و دروستکردنەوەی بینا، لەو کاتەدا پێوەرەکەی لێدەکرێتەوە و پاکتاوی ژمێریاری بۆ دەکرێت.

٣- بڕینی کارەبای ڤۆڵتییەی نزم و ناوەند و بەرز لەم حاڵەتەدا گوژمەی کرێی دیاریکراوی سنوورداری لێوەردەگیرێت لەسەر بڕینی ووزەی کارەبا لە هەرگۆڕەرێك بەپێی بڕگەکانی خشتەی ژمارە (١).

٤- لایەنێکی حکومی (کەخاوەنی شوێنەکەیە) داوای بڕینی ووزەی کارەبا بکات بە هەر هۆیەك کەپەیوەندی بەکاری شوێنەکەوە هەبێت، ئەوە دوای پاکتاوی ژمێریاری هاوبەشەکە ووزەی کارەبای دەبڕدرێت.

٥- ئەگەر شارەوانی داوای بڕینی ووزەی کارەبای شوێنێك بکات کە هاوبەشەکە سەرپێچی هەبێت لە مەرجەکانی (ماستەر پلانی شار) ئەوە بڕینەکە بە هەماهەنگی لەگەڵ پارێزگا و یەکە کارگێرییەکان جێبەجێ دەکرێت.

٦- هاوبەش بۆی هەیە لە هەر کاتێك دا داوای هەڵوەشانەوەی هاوبەشەکەی بکات بەمەرجێك پاکتاوی هەموو قەرزەکانی پێشوو بکات ئەمەش جگە لەو حاڵەتانەی کە پێکهاتەکەی بە گوێرەی گرێبەست کرێچی تیایدا نیشتەجێ بێت کە لەم حاڵەتەدا پێویستە کرێچی ڕەزامەندی لەسەر بڕینی بدات .

ماددەی (٢٠):-

فەرمانگە بۆی هەیە کارەبای هاوبەش ببڕێت لەکاتی سەرپێچیدا بە ئاگادارکردنەوەی یان بێ ئاگادارکردنەوەی لەکاتێك کە سەرپێچی (یەکێك یا زیاتر) لەم سەرپێچیانە لای خوارەوە ئەنجام بدات بەمەش ووزەی کارەباکەی بۆ ناگەڕێندرێتەوە تا سەرپێچیەکە لانەبرێت یان کەم وکوڕییەکان تەواو نەکرێت لەگەڵ پاراستنی سەرجەم مافەکانی فەرمانگە کە لەئەنجامی ئەم کارە دێتە کایەوە وەك وەرگرتنی پارە بەپێی جۆری سەرپێچیەکە کە لە خشتەی ژمارە(١) داهاتووە ، وە ئەم رێکارانە نابنە بەربەست لەبەردەم سزای تر کە ڕێنماییە کارپێکراوەکان دەیسەپێنن ، جۆرەکانی سەرپێچی لەسەر تۆڕەکانی کارەبا بەم شێوەی خوارەوە مامەڵەی لەگەڵ دەکرێت:

یەکەم: سەرپێچیکار ووزەی کارەبای لەسەر دەبڕێت لەم حاڵەتانەی خوارەوە:

١- هاوبەش دەستکاری سێرکت برێکەری پێوەر بکات.

٢- هاوبەش بەشێوەیەك ووزەی کارەبا بەکار بێنێت کە زیان بە تۆری کارەبای ناوچەکە بگەیەنێت، وەك بەکارهێنانی باری زیادە و ئیشپێکردنی ئامێری پیشەسازی ڕێپێنەدراو.

٣- هاوبەش ڕێگر بێت لە جێبەجێکردنی کارە پێویست و فەرمیەکانی فەرمانگە.

٤- هاوبەش بەبێ رەزامەندی فەرمی فەرمانگە ووزەی کارەبا بدات بە شوێنی دیکە.

٥- هاوبەش کەم وکوڕی هەبێت لە دامەزراندنی سیستەمی بەستنی تۆڕی کارەبا بەجۆرێك کاریگەری خراپی هەبێت لە سەر دامەزراوەکانی تۆڕی ووزەی کارەبا.

٦- پێوەری هاوبەش بۆ سێ خولی خوێندنەوەی یەك لە دوای یەك نەخوێندرێتەوە بە هۆی لە ماڵ نەبوون یا رێگە پێنەدان بەخوێندنەوەی پێوەر.

٧- بڕیاری دادگا دەرچوو بێت و پلەی کۆتایی وەرگرتبێت و کرابێت بە بڕیارێکی جێبەجێکراو.

٨- کاتێك فەرمانگە بیەوێت ووزەی کارەبا بدات بە هاوبەشێکی نوێ لەسەر گوڕەری هاوبەشێکی کۆن کە بەکرێی گرتووە لەفەرمانگە وە هاوبەشە کۆنەکە ڕازی نەبێت.

٩- ئەگەر هاوبەش کاری چاندنی دار و درەخت یان کاری بیناسازی ئەنجام بدات کە زیان بە هێلەکان و تۆڕەکانی ووزەی کارەبا بگەیێنێت وە دوای ئاگادارکردنەوەی لەلایەن فەرمانگەوە ڕازی نەبێت بە لابردنیان، لەم کاتەدا فەرمانگە دەتوانێت ووزەی کارەبای هاوبەش ببڕێت وە ئەگەر هاوبەش بەفەرمی داوای گەڕاندنەوەی ووزەی کارەباکەی کرد دوای لابردنی سەرپێچییەکان و پێدانی گشت خەرجییەکان ئینجا ووزەی کارەباکەی بۆ دەگەرێندرێتەوە.

١٠- دامەزراوە یا بینای هاوبەش بەسەرپێچی دروست کرابێت لەسەر مولکی خەلك بەبێ وەرگرتنی رەزامەندی خاوەنەکەی و تۆڕی کارەبای بەشێوەی نایاسایی ڕاکێشابێت.

دووەم: پێویستە هاوبەش گوڕینی جۆر و بەکارهێنانی ووزەی کارەباکەی لە پۆلێکەوە بۆ پۆلێکی تر بەڕەزامەندی فەرمانگەی پەیوەندیدار بێت بە پێچەوانەوە وەکو سەرپێچی کار مامەلە لەگەڵ هاوبەش دەکرێت و کارەباکەی دەبڕێت و ئەگەر نرخی پۆلە نوێیەکە زیاتر بوو لەوەی کۆنەکە کە بەکاری هێناوە وە ماوەی گۆڕینی بەکارهێنانەکە بە بەڵگەوە دیاربوو ئەوا بەپێی ئەو ماوەیە کرێیەکەی لەسەر ئەژمار دەکرێت بەپێی پۆلە نوێیەکە وە ئەگەر ماوەکەی دیارنەبوو ئەوا ماوەی دوو ساڵی بۆ ئەژمار دەکرێت بەپێی پۆلە نوێیەکەو جیاوازی نێوان پارەی هەردوو پۆلە نوێیەکەو کۆنەکەی لێوەردەگیرێت وە ئەگەر نرخی پۆلە نوێیەکە کەمتربوو ئەوا تەنها کارەباکەی دەبڕدرێت تاکو پۆلەکەی دەگۆڕێت .

سێیەم: ئەگەر بەسەرپێچی کارەبا راکێشرابوو (بێ کردنەوەی هاوبەش یان بێ پێوەر یان لەژێر پێوەر یان دەستکاری پێوەر یان مۆری پێوەرکرابوو یان شکانی جامی پێوەر بەشێوازێك لەتوانا دابێت دەستکاری پێوەر بکرێت ئەم حاڵەتانە بەسەرپێچی ئەژماردەکرێت وئەوا ووزەی کارەبای لەسەر دەبڕێت بڕی ووزەی کارەبای بەکارهاتوو پاکتاو دەکرێت و پێبژاردن (غرامة) دەکرێت بەم شێوەی خوارەوە.

١- دوو ساڵی پێشوو یان کەمتر (ئەگەر رێکەوتی گەیاندنی کارەبا بۆ شوێنەکە یان رێکەوتی کردنەوەی هاوبەشەکە کەمتربوو لە دوو ساڵ) دادەنرێت بۆ بڕی کارەبای خەرجکراو.

٢- بڕی ووزەی کارەبای بەکارهاتوو بەگوێرەی ئامێرو کەرەستە کارەباییەکانی هاوبەش دیاری دەکرێت بەپێی پاشکۆی ژمارە(٢).

٣- بۆ پاکتاوکردنی بڕی ووزەی بەکارهاتوو بەپێی بڕگەی (١ و ٢)ی سەرەوە بڕەکە دیاری دەکرێت و بەپێی نرخی پۆلەکە کرێیەکەی بۆ ئەژمار دەکرێت و بڕی پارەی ئەم یەکانە لەگەڵ سزای پێبژاردن بەپێی بڕگە (١١) لە خشتەی ژمارە (١) لە هاوبەشەکە وەردەگیرێت بەلام ئەگەر ماوەی ئاماژە پێدراوی بڕگە (١)ی سەرەوە هەر بڕە پارەیەك درابوو ئەوا لەو بڕە پارەیە دەردەکرێت کە لەم خاڵە بۆی ئەژمار دەکرێت.

٤- ئەگەر پێوەرو سێرکت بریکەر مولکی فەرمانگەبوو جگە لە پارەی پاکتاوکراوی بڕگەی یەکەمی سەرەوە پارەی زیان لێکەوتنی پێوەرو سێرکت بریکەری لێوەردەگیرێت

چوارەم: لەکاتی سوتانی پێوەری هاوبەش پێویستە هاوبەش سەردانی فەرمانگەی چاککردنەوەی کارەبا بکات بۆ بەستانی کارەباکەی بەشێوەی کاتی وە پێویستە لە ماوەی (١٠) ڕۆژدا سەردانی فەرمانگە بکات بۆ بەستانی پێوەری نوێ بە پێچەوانەوە بە سەرپێچی دادەنرێت و بەپێی (خاڵی سێیەم) مامەڵەی لەگەڵ دا دەکرێت .

ماددەی (٢١):-

لەکاتی پێشکەشکردنی داواکاری بۆ گەیاندنی ووزەی کارەبا بۆ هەر شوێنێك ، پشت دەبەسترێت بەو بەڵگەنامانەی کە لە بڕگەکانی پاشکۆی ژمارە(١) ئاماژەی پێدراوە بەرەچاوکردنی پۆڵی بەکارهێنان .

ماددەی (٢٢):-

فەرمانگە پسوولەی وزەی کارەبا بەسەر هاوبەشاندا دابەش دەکات بەشێوەی خول وە هەر خولێك لە (٦٠) ڕۆژ تێپەر نەکات، پێویستە لە ماوەی (١٠) ڕۆژ پارەی پسوولەکە بدرێت، ئەگەر هاوبەشەکە لەو ماوەیەدا پارەکەی نەدا ئەوە لە پسوولەی داهاتوو وەك قەرز دەنووسرێت و ئەگەر بۆ جاری سێیەم پارەکەی نەدا کارەباکەی دەبڕیت و بەپێی بڕگەی (٣) لە خشتەی ژمارە (١) مامەڵەی لەگەڵ دەکرێت.

ماددەی (٢٣):-

کاتێك پسولەی بڕی یەکەی بەکارهاتووی ووزەی کارەبا نەگاتە هاوبەش بۆ سێ خولی خوێندنەوەی یەك لە دوای یەك، پێویستە هاوبەش سەردانی فەرمانگەی پەیوەندیدار بکات و بە نووسین فەرمانگە ئاگادار بکاتەوە و پێویستە قەرزەکە بداتەوە وەئەگەر دوای سێ خوڵی خوێندنەوە هاوبەش سەردانی فەرمانگەی نەکرد ئەوە فەرمانگە کارەبای هاوبەش دەبڕێت وە دەبێ قەرزەکە بەیەکجار بداتەوە ، و لێپێچینەوە لەگەڵ کارمەندی کەمتەرخەم دەکرێت سەبارەت بەم بابەتە.

ماددەی (٢٤):-

ئەگەرگومان دروست بوو لە لای فەرمانگە یان لەلای هاوبەش کە پسوولەی بەکارهێنانی ووزەی کارەباکەی تەواو نییە پێویستە داواکاری پێشکەش بە فەرمانگەی پەیوەندیدار بکات بە مەبەستی لێکۆڵینەوە و چارەسەرکردن بەپەیڕەوکردنی ئەم خاڵانەی خوارەوە:

یەکەم: لەلایەن لیژنەی کاروباری ووزەی بەڕێوەبەرایەتی پەیوەندیدار بەراوردی خوێندنەوەی تازەترین تۆمارکراوی هاوبەش کەلە بەشی سێیەمی پسولە (کەعب)ی هێنراوە لەلایەن ژمێرکارەوە لەگەڵ تۆمارکراوی سەر پسوولە دەکرێت و وردبینی ئەژمارکردنی نرخی یەکەی بەکارهاتووی کارەبا دەکرێت و ئەگەر هەڵە هەبوو ئەوە پێویستە ڕاستکردنەوەی هەڵەی پسوولەی کارەبا ئەنجام بدرێت و پسوولەی نوێ بۆ هاوبەشەکە چاپ بکرێتەوە و کرێیە ڕاستکراوەکە دەکەوێتە ئەستۆی هاوبەش بەڵام ئەگەر هەڵەی تێدانەبوو ئەوە خاڵی (دووەم) لەم ماددەیە ئەنجام دەدرێت .

دووەم: لەلایەن لیژنەی کاروباری ووزەی بەڕێوەبەرایەتی پەیوەندیدار سەردانی هاوبەش دەکرێت و بەراوردی خوێندنەوەی تۆمارکراوی سەر پسولەکە و خوێندنەوەی پێوەرەکە دەکرێت و نۆرینی (بینین)ی پێوەر و دەوروبەری دەکرێت بۆ دڵنیابوون لەنەبوونی سەرپێچی لەسەر پێوەر وتۆرەکە، وە لیستی ئامێرەکان و تواناکانیان وردبینی دەکرێت و ئەگەر دەرکەوت خویندنەوەی پێوەرەکە بەهەڵە ئەنجام دراوە لەلایەن ژمێرکارەوە و هیچ جۆرە سەرپێچییەك نیە و خوێندنەوەی پێوەر بەبەراورد لەگەڵ لیستی ئامێرەکان پەسەندە ئەوە پێویستە ڕاستکردنەوەی هەڵەی پسوولەی کارەبا بکرێت و بڕە پارە ڕاستکراوەکە دەکەوێتە ئەستۆی هاوبەش ، ئەگەر هاوبەشەکە پارەی دابوو پێش دەرچوونی پسوولە نوێیەکەی لەم کاتەدا ئەو پارەیەی داویەتی دەچێتە سەر حیسابەکەی واتا (فەرمانگە قەرزاری هاوبەش دەبێت)، وە ئەگەر دەرکەوت کە سەرپێچی کراوە ئەوە وەکو سەرپێچیکار مامەڵەی لەگەڵ دەکرێت بەپێی ماددەی (٢٠)خاڵی (سێیەم).

سێیەم: ئەگەر فەرمانگە بۆی دەرکەوت پسوولەکە تەواوە ، پێویستە هاوبەش پارەکە بدات، ئەگەر هەر بڕوای بە ڕاستی پسولەکە نەبوو، ئەوە دەتوانێت داوای پشکنینی پێوەرەکەی بکات و پارەی پشکنینەکە دەبێت پێشەکی بدات بەپێی نرخی دیاریکراو لەخشتەی ژمارە (٣).

چوارەم: ئەگەر لە ئەنجامی پشکنین دەرکەوت پێوەرەکە بەرێکی کار دەکات پێویستە هاوبەش ئەو بڕە پارەیە بدات کە لە پسولەکەدا هاتووە، بەڵام ئەگەر هاوبەش هەر بڕوای نەبوو بەئەنجامی پشکنینەکە ئەوە پێوەرێکی نوێ دەبەسترێت لەگەڵ پێوەرە کۆنەکەو بەراوردی خوێندنەوەی هەردوو پێوەر دەکرێت لەماوەی خولێکی خوێندنەوە، ئەگەر دەرکەوت پێوەر بەدروستی کار دەکات ئەوە ئەنجامەکە یەکلاکەرەوە دەبێت و پێویستە هاوبەش بڕی پارەی پسوولەکە و سەرجەم خەرجیەکانی ئەم کارە بدات.

پێنجەم: ئەگەر لە ئەنجامی پشکنین دەرکەوت پێوەرەکە بە دروستی کارناکات هەڵە لە خوێندنەوەی دا هەیە یان وەستاوە ئەوا پێویستە ڕاستکردنەوەی هەڵەی پسوولەی کارەبای بۆ بکرێت و کارەبای خەرجکراو بۆ ئەو ماوەیەی کە پێوەرەکە تێکچووە تا بەستانی پێوەری نوێ ئەژمار دەکرێت بەگوێرەی بڕی کارەبای بەکارهاتووی هاوبەشەکە پێش تێکچوونی پێوەرەکە بۆ هەمان ماوەی ساڵی پێشوو یان ساڵێك لە ساڵەکانی پێشوو ، وەئەگەر پێش تێکچوون خوێندنەوەی دروستی نەبوو کارەبای خەرجکراو بەپێی خەملاندنی لۆدی ئامێرەکان بۆی ئەژمار دەکرێت و پاکانەی بۆ دەکرێت بە گوێرەی پاشکۆی ژمارە (٢).

ماددەی (٢٥):- ئەگەر پێوەر سووتا یان دزرابوو بەم شێوەی خوارەوە مامەڵەی لەگەڵ دەکرێت:

١- لەکاتی سووتانی یان دزرانی پێوەر پێویستە هاوبەشەکە ڕاستەوخۆ سەردانی فەرمانگەکانی چاکردنەوەی کارەبا بکات بۆ بەستنەوەی کارەباکەی بەشێوەی کاتی وە لە ماوەی کەمتر لە (١٠) ڕۆژ سەردانی فەرمانگەی فرۆشیاری ووزە بکات تا کاری گۆڕینی پێوەری بۆ بکرێت وە بەهەمان شێوەی هاتوو لە ماددەی (٢٤) خاڵی (پێنجەم) پاکانەی بۆ دەکرێت .

٢- ئەگەر هاوبەش لەکاتی سووتان یان دزراوی پێوەر بەهەر هۆیەك ئاگاداری فەرمانگەکانی پەیوەندیداری وەزارەتی نەکردەوە زیاتر لەو ماوەیەی کە لەخاڵی یەکەمدا هاتووە ئەوا بەگوێرەی خاڵی (سێیەم) لە ماددەی (٢٠) مامەڵەی لەگەڵ دەکرێت .

ماددەی (٢٦):-

ئەم هاوبەشانەی کە گۆڕەری تایبەت بەخۆیان هەیە بڕی (٢،٥%) لە کۆی ووزەی سەرف کراو وەك ووزەی بە فیرۆچوو لەو هاوبەشانە وەردەگیرێت کەوا پێوەریان لە دوای گۆڕەر واتە لەلایەنی پاڵەپەستۆی نزم بەستراوە بەڵام بۆ ئەو هاوبەشانەی کە پێوەریان لە پێش گۆڕەر واتە لەلایەنی پاڵەپەستۆی مام ناوەند یان بەرز بەستراوە ئەم ڕێژەی سەرەوە ئەژمار ناکرێت.

ماددەی (٢٧):-

پارەی کرێی یەکەی بەکارهاتوو لەهەر کاتێکدا وەردەگیرێت بەپێی دواهەمین نرخی کرێی ووزەی کارەبای پەسەندکراو لەوکاتەدا.

ماددەی (٢٨):-

پێویستە کەلوپەل و کەرەستە و ئامێرە کارەباییەکان کە لەلایەن وەزارەت و کەسان و لایەنی دەرەوەی وەزارەت بەکار دەهێنرێن بەپێی مواسەفات و ستاندەری وەزارەت بێت، پێویستە لیژنەی وەرگرتن و هەڵسەنگاندنی کەل وپەل ، ئەو کەلوپەلانە پەسەند بکات کە لەتۆڕەکانی ووزەی کارەبادا بەکار دەهێنرێن.

ماددەی (٢٩):-

لەکاتی ئاشکرابوونی راکێشانی کارەبا لەلایەن هەر کەسێك بۆ هەر پۆلێك بەبێ ئاگاداری فەرمانگەکانی کارەبا و بەستانی کارەبا بەبێ کردنەوەی هاوبەش و بەستانی پێوەر ئەوا لایەنی پەیوەندار مافی ئەوەی هەیە کەوا کارەباکەی ببڕێت و دەست بەسەر سەرجەم کەل و پەلی بەکار هاتوودا بگرێت و بەخاوەنەکەی نادرێتەوە تا ئەو کاتەی فەرمانگە پەیوەندارەکان سەرجەم پێبژاردنی سەرپێچیەکانی لەسەر ئەژمار دەکەن بەپێی (خاڵی سێیەم لە ماددەی ٢٠) وە بەلێن نامەی لێوەربگیرێت سەبارەت بە لادانی سەرجەم رێکارەکانی بەستانی کارەباکەی و بە نایاسایی بەستانی کارەبا دووبارە نەکاتەوە .

بەشی سێیەم

رێنمایی پێدانی ووزەی کارەبا (ڤۆلتیەی نزم)

ماددەی (٣٠):-

هاوبەشی پڕۆژەی تایبەت سەرجەم خەرجییەکان دەگرێتە ئەستۆی خۆی بۆگەیاندنی هێڵی کارەبای نوێ لەو ناوچانەی کە پێشتر ووزەی کارەبای دراوەتێ بەمەرجێك درێژی هێڵەکە لە (٧٠٠) مەتر تێپەڕ نەکات لە گۆڕەر وە یان بەرەچاوکردنی رێژەی دابەزینی ڤۆڵتیە بۆ هەر جیابوونەوەیەك و بەرەچاوکردنی باری گۆڕەر بەمەرجێك درێژی کێبڵی هاوبەش لە (٣٠) مەتر زیاتر نەبێت و پێویستە هاوبەش بۆردی پێوەر لەو سنوورە دابنێت.

ماددەی (٣١):-

کاتێك خاوەن شوێنێك داوای گەیاندنی ووزەی کارەبا دەکات و شوێنەکەی لە (٧٠٠) مەتر دوورترە لە گۆڕەرەکەوە، پێوستە تۆڕی (33kv) یان (11kv) دابنێت، هەروەها دانانی گۆڕەرێکی دیکە لە ناوەندی لۆدە نوێیەکە، بەمەبەستی پێدانی ووزەی کارەبا ، فەرمانگە نۆڕینی شوێنەکە و رێکخستی نەخشە و دەرخستەی تایبەت ئەنجام دەدات بە مەبەستی گەیاندنی ووزەی کارەبا، لەگەڵ ڕەچاوکردنی لۆدە تازەکان کە نابێت لە

توانای دیاریکراوی گوڕەرەکە یان سەرچاوەی ووزە کارەباییەکە زیاتر بێت، وە نابێت دابەزینی ڤۆڵتییە لە سنووری ڕێپێدراو زیاتر بێت کە دیاریکراوە لە بڕگەکانی (١ ، ٢ ، ٣) لە ماددەی دووەم ، لەکاتی دابەزینی ڤۆڵتییە لەبڕی ڕێپێدراو و زیادبوونی توانای دیاریکراوی سەرچاوەکە یا گۆڕەرەکە ئەوە پرۆسەی گەیاندنی ووزەی کارەبا بۆ ئەو شوێنە دوادەخرێت، تاکاتی دابینکردنی سەرچاوەی گونجاو یان گۆڕەر، ئەنجامدانی نۆڕین بەرامبەر نرخێك دەبێت کە لە بڕگەی (١)ی خشتەی ژمارە(١)دا هاتووە.

ماددەی (٣٢):-

کاتێك لایەنێك داوا لە فەرمانگە دەکات بە دامەزراندنی تۆڕێکی نوێی کارەبا تێچووی گشت کارەکە (کەرەستە + کرێی کار) لە ئەستۆی لایەنی سوودمەند دەبێت بەپێی دەرخستەو هەژمارکردنی سەرجەم تێچووەکانی تایبەت بەم کارە لەلایەن فەرمانگە بەڕەچاوکردنی ئەو نرخانەی کە بەشێوەی دەووری لەوەزارەتەوە دەردەچێت.

ماددەی (٣٣):-

خەرجی کڕینی پێوەر و کێبڵ و سیرکێت بریکەر و پێوەلکاوەکانی لە ئەستۆی هاوبەش دەبێت لەگەڵ سێرکتی سنووردارکردنی ووزە بەپێی ڕێنماییەکانی فەرمانگە.

ماددەی (٣٤):- ڕێو شوێنی بەکارهێنانی مۆتۆر:

١- نابێت ئەو مۆتۆرانەی تواناکانیان لە (2.25kW) زیاترە بەکار بێت لە سەرچاوەی سینگل فەیس واتە (240V) ، بەڵکو پێویستە سەرچاوەی ووزەی سێ فەیس و ڤۆڵتییەی (416V) بەکار بێت.

٢- نابێت تەزوی دەستپێکی ئیشپێکردنی مۆتۆر(starting current) لەم بڕانەی خوارەوە زیاتر بێت:

أ. پێویست ناکات تەزووی دەستپێکی ئیشپێکردنی مۆتۆر (starting current) سنووردار بکرێت بۆ ئەو مۆتۆرانەی کە توانایان لە(3kW) کەمترە.

ب.(٢× تەزووی کارکردن بۆ ئەو مۆتۆرانەی توانایان لە (٣) تا (١٠) کیلۆ واتە).

ج. (١,٥× تەزووی کارکردن بۆ ئەو مۆتۆرانەی توانایان لە (١٠)تا (٢٠) کیلۆ واتە).

د. (١,٤× تەزووی کارکردن بۆ ئەو مۆتۆرانەی توانایان لە (٢٠) کیلۆ وات زیاترە).

٣- بەکارهێنانی ئامێرەکانی دەستپێك و پارێزگاری خۆیی بۆ ئەو مۆتۆرانەی کە توانایان لە (kW٢.٢٥) زیاترە، بۆ بەدەست هێنانی ئەو تەوژمانەی کە لە خاڵی (٢)سەرەوە ئاماژەیان پێدراوە یان بەکارهێنانی هەر بریتێکی (بدیل) دیکە.

ماددەی (٣٥):-

ئەگەر هاوکۆڵکەی توانا (Power Factor) ی ئامێرەکانی هاوبەشەکە کەمتر بێت لەو ئاستەی فەرمانگە دیاری کردووە (٠.٩)، پێویستە فەرمانگە ئامێری پێویست بۆ بەرزکردنەوەی هاوکۆلکەی توانا بۆ ئاستی پێویست دابین بکات و نرخی هەموو ئامێرو کرێی کار لە هاوبەش وەربگیرێت جگە لە پۆلی ماڵان (ئەوانەی گۆڕەری تایبەتیان نییە). یان لەلایەن سوودمەندەوە دابین بکرێت بەپێی مواسەفاتی ڕێپێدراوی وەزارەت.

بەشی چوارەم
ڕێنمایی پێدانی وزەی کارەبا (ڤۆڵتییەی ناوەند وبەرز)

ماددەی (٣٦):-

تێچووی ڕاکێشانی ووزەی کارەبا و وێستگەی مۆبایل و کویسك و گۆڕەرو سوور بڕ (سێرکت بریکەر) و پێوەر بۆ هاوبەشی بازرگانی و پیشەسازی و کشتوکاڵی و حکومی و گەشتوگوزاری لە ئەستۆی سوودمەند دەبێت.

ماددەی (٣٧):-

هاوبەش بەرپرسە لە جێبەجێکردن و بەستنی تۆڕی کارەبای ناوخۆ تا سێرکت برێکەری ڤۆڵتییەی نزمی گۆڕەر، پێویستە هاوبەش سێرکت برێکەری ڤۆڵتییەی نزم دابین بکات کە لەڕووی تەکنیکیەوە گونجاو بێت و دادەمەزرێت دوای نۆڕین بەرامبەر بە بڕێك پارە کە پێشەکی وەردەگیرێت بە پێی خشتەی ژمارە(١)، پێویستە هاوبەش سێرکت برێکەر لە دەرەوەی ژووری وێستگە ناوەندییەکە دابمەزرێنێت، بە دووریەکی گونجاو کە لە (١٥م) زیاتر نەبێت، هەروەها دانانی ئامێری پارێزگاری لە سەر هەر سێ فەیسەکە بە مەبەستی ڕێگاگرتن لە لۆدی زیاد و شۆرت (short circuit) کە توانای بەرگری هەبێت تا (١٢٠%)ی لۆدی ئاسایی.

ماددەی (٣٨):-

هەر کاتێك پێویست بوو ئامێری زیاد دابنرێت بۆ تۆڕەکانی کارەبا بۆ بەرژەوەندی گشتی وەك زیادکردنی (سور بڕ یان کێبلی نوێ)، بڕی تێچووی ئەو ئامێرانە و کرێی بەستنەکە لە هاوبەش وەرناگیرێت، بەڵام ئەگەر زیادکردنی ئەو کەرەستانە لەسەر داواکاریی هاوبەش بوو ئەوە پارەی تێچوو و کرێی بەستنەکەی لێوەردەگیرێت دوای ڕەزامەندی فەرمانگە.

ماددەی (٣٩):-

ئەگەر باڵەخانەی نیشتەجێبوون دروست بکرێت لە لایەن میری یان کەرتی تایبەت و بدرێت بە هاوبەشان ، ئەوا سەرجەم خەرجی گەیاندنی ووزەی کارەبا (کەرەستە + کرێی کار) لە چوارچێوەی پرۆژەکەدا دەکەوێتە ئەستۆی ئەو لایەنەی کە باڵەخانەکە دروست دەکات یان خاوەنداریەتی دەکات.

ماددەی (٤٠):-

ئەگەر زیاتر لە سێ هاوبەش لە یەك بینا (پێکهاتە) بوون ، پێویستە خاوەنی موڵکەکە (مالك العقار) سەرجەم ئامێرەکانی پاڵەپەستۆی نزم دابین بکات ، هەروەها دابینکردنی (سێرکت برێکەر و بازباڕو بۆردی دابەشکردنی سەرەکی)، پێویستە بۆردی پێوەرەکان لە دەروازەی بیناکە بێ ، بەڵام ئەگەر نەتوانرا پێوەرەکان لە سەرەتای چوونە ژوورەوەی بیناکە دابنرێت ، ئەوە پێویستە بۆردی دابەشکردن دابین بکات بۆسەرجەم نهۆمەکانی بیناکە بەپێی مواسەفاتی تایبەت کە فەرمانگە دیاری دەکات ئەمەش بەپێی ڕێنماییەکان دەبێت.

ماددەی (٤١):-

ئەوشوێن و بینایانەی کە سیستەمی ساردی وگەرمی ناوەندی (مەرکەزی) و ئەسانسێر و (مصعد) وپەمپی ئاویان هەبێت ، مەرجە بۆردی دابەشکردنی سەربەخۆ دابنرێت بۆ ئەو ئامێرانە، بەمەبەستی دانانی پێوەری سەربەخۆ، یەکەی بەکارهاتوو لەو پێوەرانەدا هەمان مامەڵەی پۆلی پێکهاتەکەی لەگەل دەکرێت واتە ئەگەر ماڵان بوو وەك ماڵان یان بازرگانی بوو وەك بازرگانی ئەژمار دەکرێت وە بۆ ئەوانەی تێکەڵن لەنێوان ماڵان و بازرگانی بە بازرگانی ئەژمار دەکرێن.

ماددەی (٤٢):-

ئەگەر پۆلی هاوبەشی شوێنێك گۆڕدرا، دووبارە پۆلینی هاوبەشی بۆ دەکرێتەوە بەپێی ئەم ڕێنماییـە وگشـت خەرجیەکان لەئەستۆی هاوبەش (خاوەن شوێن) دەبێـت و هاوبـەش بـەرپرس دەبێـت لەئاگادارنەکردنـەوەی لایەنە پەیوەندیدارەکان بەم گۆڕینە .

ماددەی (٤٣):-

پێویستە هاوبەش (خاوەن شـوێن) ئاگاداری فەرمانگـە بکاتـەوە لـە کـاتی گـۆڕینی خاوەنـدارێتی پێکهاتەکـە (المرفـق) لـە کەسـێک بـۆ کەسـێکی دیکـە یـان لـەکاتی گـۆڕینی پـۆلی هاوبەشـیەکە راسـتەوخۆ دوای جێبەجێکردنی گواستنەوە یا گۆڕینەکە بەپێچەوانەوە خاوەنی نوێی پێکهـاتەکە لـە هـەموو کـارێکی یاسـایی بەرپرس دەبێت.

ماددەی (٤٤):-

لەکاتی بەکارهێنانی بەشێك لە باڵەخانەیەکی کەرتی تایبەت لەلایەن فەرمانگەیەکی میرییەوە، پێویستە ئـەو بەشەی کە فەرمانگەکەی تێدایە هاوبەشیەکەی جیا بکرێتەوە و وەك پۆلی میری مامەڵەی لەگەڵدا بکرێـت بـە پێچەوانەشەوە، واتە جیاکردنەوەی ئەو بەشە لە هاوبەشەکانی دیکەی باڵەخانەکە.

ماددەی (٤٥):-

سەبارەت بـەو باڵاخـانانەی چەنـد فەرمانـگەیەکی میـری تێدایـە و ناکرێـت تـۆڕی کارەباکـەی جیابکرێتـەوە ، کرێیەکە لەلایەن خاوەن باڵەخانەکە دابین دەکرێـت و ئـەویش لەگـەڵ هاوبەشـەکان پاکتـاوی دەکـات بـەپێی پۆلی میری .

ماددەی (٤٦):-

ئەگەر هاوکۆلکەی توانا (Power Factor)ی ئامێرەکانی هاوبەشەکە کەمتر بێت لەو ئاستەی فەرمانگـە دیـاری کردووە بە (٠.٩)، پێویستە فەرمانگە ئامێری پێویست بۆ بەرزکردنەوەی هاوکۆلکەی توانا بۆ ئاسـتی پێویسـت دابین بکات، نرخی هەموو ئامێر و کرێی کار لە ئەستۆی هاوبەش دەبێت.

ماددەی (٤٧):-

ئەگەر فەرمانگە هاوبەشی نوێی لەسەر گۆڕەرێك دانا کە پێشتر بەکرێ درابـوو بـە هاوبەشـێکی تـر ئـەوە بـڕی بەکرێ گرتنی ئامێرەکان دابەشی سەر هاوبەشەکان دەکرێت بەیەکسانی ، بەڵام ئەگەر ژمـارەی هاوبەشـەکانی سەر گۆڕەرەکە (٣) هاوبەش یـان زیـاتر بـوو ئـەوە کـرێ وەرناگیرێـت و ئـەو گـۆڕەرە بە بەرژەوەنـدی گشـتی ئەژمار دەکرێت .

ماددەی (٤٨):-

١- پڕۆژەکانی دەسـتەی وەبـەرهێنان بـەپێـی یاسـا و رێنمایـەکانی پێـدانی ووزەی کارەبـا مامەڵـەیان لەگەڵـدا دەکرێت.

٢- گوژمەی تێچووی گەیاندنی ووزەی کارەبا بۆ پڕۆژەکانی نیشتەجێبوونی (مساطحه) و (موڵك) لەئەسـتۆی خاوەن پڕۆژە دەبێت

٣- گوژمەی تێچووی گەیاندنی ووزەی کارەبا بۆ پڕۆژەکانی (بازرگانی ، پیشەسـازی ، کشـتوکاڵی) لەئەسـتۆی خاوەن پڕۆژە دەبێت.

٤- کۆمەڵگە نیشتەجێبونەکانی وەبەرهێنان یان (مساطحه) یان (موڵك) چاکردنەوەی تۆڕی کارەبای ناوخۆی کۆمەڵگەکە دەکەوێتە ئەستۆی فەرمانگەی کارەبا لەوکاتەوە کەدیاری کراوە بەگوێرەی گرێبەستی نێوان خاوەن خانووەکان و وەبەرهێنەر یان خاوەن موڵك یان مساطحه یاخود بەگوێرەی گرێبەستی نێوان وەبەرهێنان و وەبەرهێنەر بەمەرجێك تۆڕی ناوخۆی پرۆژەکە و هێڵی سەرەکی گەیاندنی کارەبا بۆ پرۆژکە بە ئاگاداری و سەرپەرشتیاری فەرمانگەی کارەبای پەیوەندیدار ئەنجام درابێت وە پەسەندکرابێت وە لەلایەن فەرمانگەی کارەباوە گواستنەوەی مولکیەتی تۆڕەکەی بۆ سەر فەرمانگەی کارەبا کرابێت دوای داواکاری لەلایەن خاوەن پرۆژەکە بە دەست بەرداربوونی لە پرۆژەکە وەهەروەها سەرجەم پێکهاتەکانی پرۆژەکە بەتەواوی کارەبایان پێدرابێت و ماوەی زیاتر لە ساڵێکی بەسەردا تێپەر بووبێت.

بەشی پێنجەم
ڕێنمایی پێدانی وزەی کارەبا بە شێوەی کاتی

پێشکەشکردنی داواکاری بە بەڵگەنامەی باوەڕ پێکراو بەم شێوەیەی خوارەوە دەبێت:

ماددەی (٤٩):-

بۆ جێگە و دامەزراوە کاتییەکان :

١- پێشکەشکردنی فۆرمی داواکاریی پێدانی ووزەی کارەبا، کە نووسراوی پشتگیری و ڕەزامەندیی لایەنی پەیوەندیداری هاوپێچ بێت.

٢- دابینکردنی جێگەی گونجاو بۆ پێوەرو سێرکت بریکەر، لە شوێنێك کە فەرمانگە دیاری دەکات بەڕەچاوکردنی مەرجی سەلامەتی و خۆپاراستنی پیشەیی و مەرجی تەکنیکی.

٣-لە کاتی دانان ولابردنی کارەبای هاوبەشی کاتی سەرجەم خەرجی کەرەستە و کرێی کار دەکەوێتە ئەستۆی هاوبەشەکە.

ماددەی (٥٠):-

پێدانی وزەی کارەبای کاتی بە بیناو دامەزراوە کان لەقۆناغی جێبەجێکردن:

ووزەی کارەبا بە ڤۆڵتیەی نزم (تا ٣٠ کیلۆوات) و ناوەند بە شێوەی کاتی دەدرێت بەو پرۆژانەی کە لە قۆناغی جێبەجێکردندان لەکاتی پێویست وە بەڕەزامەندی فەرمانگە بە ڕەچاوکردنی ئەم خاڵانەی خوارەوە:

١- پێشکەشکردنی فۆرمی تایبەت بە پێدانی ووزەی کارەبا کە مۆڵەتی بیناکە یان ڕێپێدانی فەرمی هەبێت یانی دامەزراوەکە ڕێپێدانی فەرمی هەبێت یان پشتگیری شارەوانی یان لایەنی پەیوەندیدار مۆڵەتی پێ دابێت.

٢- لەلایەن فەرمانگەوە نۆرینی بۆ دەکرێت، بەمەبەستی ئاگاداربوون لە بەردەوامی هەبوونی ووزەی کارەبای کاتی لە شوێنەکە، کات و بەرواری نۆرین لەلایەن فەرمانگەوە دیاری دەکرێت و ئەژمارکردنی یەکەی بەکارهاتوو ووزەی کارەباکەی لەسەر بنچینەی هاوبەشی لە جۆری ڤۆڵتیەتییەی نزمەوە بەپێی پۆڵی هاوبەشیەکەی دەبێت

٣- هاوبەشەکە سەرجەم خەرجی تیچووی (کەرەستەو کرێی کار) لەکاتی گەیاندنی تەزووی کارەبای کاتی و لابردنی بۆ پڕۆژەکەی لەئەستۆ دەبێت.
٤- لە کاتی پێدانی کارەبا بەشێوەی کاتی پێویستە بەلێن نامە لە داواکار وەربگیرێت بۆ ماوەی تەواوکردنی پڕۆژەکە وە لە ماوەی هەر (٦) مانگ جارێك داوای دووبارە پێدانەوەی کارەبا بکاتەوە.

بەشی شەشەم
رێکارە گشتییەکان (الاحکام العامة)

ماددەی (٥١):-

هاوبەش بۆی هەیە داواکاریەك پێشکەش بکات بەمەبەستی خوێندنەوەی پێوەرەکەی لەدوای دەوامی فەرمی بەرامبەر بە کرێیەکی دیاریکراو بۆ هەر خوێندنەوەیەك، وەك لەخشتەی ژمارە (١) ی هاوپێچ داهاتوە.

ماددەی (٥٢):-

کارەبا نادرێت بەوانەی سەرپێچیان کردۆتە سەر زەوی میری تەنها دوای چارەسەری کێشەی سەرپێچییەکە بەپێی نووسراوێکی فەرمی لە لایەن شارەوانی یان یەکەی ئیداریی تایبەتیمەند کە پشتگیریان بکات بە پێدانی تەزووی کارەبا.

ماددەی (٥٣):-

هێلی کارەبا سنووری ئاسۆیی (المحرمات الافقية) هەیە و کەمترین ڕێپێدانی نزیکبونەوە لێی (سماحات دنیا) هەیە بەپێی ڤۆلتیەی هێلەکە وە لەسەر هاووڵاتیان پێویستە رەچاوی ئەم سنوورە (محرمات)ە بکەن بەپێی هاتوو لە خشتەی ژمارە(٤) ی هاوپێچ لەم رێنماییە، بەپێچەوانەوە فەرمانگە هیچ بەرپرسیارەتیەك لەئەستۆ ناگرێت. لەکاتی بەزاندنی ئەم سنوورانە لەلایەن هاووڵاتیانەوە و هیچ مافێکیان نیە داوای قەرەبوو بکەنەوە لەو زەرەر و زیانە مادی و مرۆییەی کە پێیان دەگات بەپێچەوانەوە وەزارەت بۆی هەیە داوای یاساییان لەسەر تۆمار بکات و داوای قەرەبووی زیانەکان بکات.

ماددەی (٥٤):-

پێدانی کارەبا شەرعیەت نادات بە پرۆژە یان موڵك وە تەنها لەپێناو رێگرتن لە زیادە ڕەوی و دزینی کارەبا و بەفیرۆچونی کارەبا دەبێت.

ماددەی (٥٥):-

سەبارەت بە رووداوەکانی ئاگرکەوتنەوە لە ماڵان وشوێنە بازرگانی یەکان لێپرسراویەتی فەرمانگەی کارەبا تا ئاستی پێوەری کارەبایە و لێکۆڵینەوە لە رووداوەکە دەکرێت لە رێگای لیژنەیەکی تایبەتمەند بۆ دیاریکردنی هۆکارەکانی ئاگرکەوتنەوەکە.

ماددەی (٥٦):-

نرخەکانی کەل و پەلی تۆڕی کارەبا دەنرخێنرێن بەپێی ئەو نرخانەی کە لە لایەن وەزارەتی کارەباوە دەردەکرێت.

ماددەی (٥٧):-

تەزووی کارەبا دەبڕدرێت لەسەر ئەوانەی کە سەرپێچی لە رێنماییەکانی باش بەکارهێنانی تەزووی کارەبا دەکەن کە وەزارەت دیاری دەکات بۆ ماوەی سێ رۆژ سەرباری وەرگرتنی کرێی بڕین و گەڕانەوەو زیانەکانی کە بەر تۆڕەکە دەکەوێت

ماددەی (٥٨):-

١.كار بەهیچ ڕێنماییەكی تر ناكرێت كە ناكۆك بێت لەگەڵ ئەم ڕێنمایانە.

٢.ڕێنمایی ژمارە (١)ساڵی ٢٠١٩ هەڵدەوەشێتەوە.

٣.ئەم ڕێنماییانە جێبەجێ دەكرێت لەدوای (١٠) ڕۆژ ، لە ڕۆژی بڵاوكردنەوەی لە ڕۆژنامەی فەرمی (وەقایعی كوردستان) .

ئەندازیار
كمال محمد صالح
وەزیری كارەبا

پاشكۆی ژمارە (١)

یەكەم: هاوبەشانی ماڵان و بازرگانی لە ناو سنووری شارەوانییەكان .

١- پێشكەش كردنی ئەم بەڵگەنامانەی خوارەوە:

أ. پێشكەشكردنی فۆرمی پێدانی ووزەی كارەبا

ب.نووسراوی پشتگیری لە باجی خانووبەرە كە ژمارەی پارچە زەویەكە لەسەر دیاری كرابێت یان نووسراوی پشتگیری شارەوانی دیاریكراو یان مۆڵەتی دروستكردنی بینا وە پێشكەشكردنی نەخشەی بینا كە تیایدا شوێنی پێوەر و گۆڕەر دیاری كرابێت.

ت.پسوولەی كارەبای پێكهاتەیەكی دراوسێی (ئەگەر هەبوو)

٢- پێدانی پارەی كرێی نۆڕین بەپێی برگەی(١)ی خشتەی ژمارە(١).

٣- نۆڕین لە لایەن فەرمانگە بۆ دیاریكردنی ژمارەی بلۆك و ژمارەی ئەژمار(رقم الحساب) وە پێویستییەكانی گەیاندنی ووزەی كارەبا دەكرێت.

٤- دانی كرێی بەستن وپێداویستیەكانی جێبەجێكردنی گەیاندنی ووزەی كارەبا.

٥- تەواوكردنی گەیاندن و پێدانی ووزەی كارەبا

دووەم: هاوبەشانی ماڵان و بازرگانی دەرەوەی سنووری شارەوانی (قەزاو ناحیەو كۆمەڵگاكان و گوندەكان) كە بە ڤۆڵتیەی (11KV, 0.4 KV) ووزەی كارەبایان پێ دەدرێت:

١- پێشكەش كردنی ئەم بەڵگەنامانەی خوارەوە:

أ. پێشكەشكردنی فۆرمی پێدانی ووزەی كارەبا.

ب.نوسراوێكی پشتگیری لە سەرۆكی یەكەی كارگێری (الوحدة الادارية) ناوچەكە.

٢- جێبەجێكردنی برگەكانی (٣ ، ٤ ، ٥) لەخاڵی (یەكەم)ی پاشكۆی ژمارە (١)

سێیەم: پەمپی كشتوكاڵی :

١- پێشكەش كردنی ئەم بەڵگەنامانەی خوارەوە:

أ. پێشکەشکردنی فۆرمی پێدانی ووزەی کارەبا.

ب. پێشکەشکردنی مۆڵەتی لایەنی پەیوەندیدار (وەزارەتی کشتوکاڵ و سەرچاوەکانی ئاو لەگەڵ پێشکەش کردنی مۆڵەتی فەرمانگەی ئاوی ژێر زەوی) یان نووسراوی پشتگیری لە بەرێوەبەرایەتی گشتی کشتوکاڵی پارێزگا.

ج. بەڵێننامە بدات بە نەگۆرینی پەمپی کشتوکاڵی بە دانەیەکی تری توانای گەورەتر تەنها دوای ئاگادارکردنەوەی فەرمانگەو وەرگرتنی رەزامەندی نووسراو لە لایەنە پەیوەندیدارەکان

٢- جێبەجێکردنی بڕگەکانی (٣ ، ٤ ، ٥) تایبەت بە پەمپی کشتوکاڵی لەخاڵی (١)ی پاشکۆی ژمارە (١).

٣- دانانی پێوەری پاڵەپەستۆ نزم و پێدانی کارەبا

چوارەم: وەرشەکانی کار لەناوەوە یان لە دەرەوەی سنووری شارەوانی (قەزاو ناحیەو کۆمەڵگاکان و گوندەکان): پێشکەش کردنی ئەم بەڵگەنامانەی خوارەوە:

١- فۆرمی پێدانی ووزەی کارەبا.

٢- مۆڵەتی بینای کارپێکرا و یان نووسراوی پشتگیری لە فەرمانگە پەیوەندیدارەکان لە سنووری شارەوانییەکان یان نوسراوی رەزامەندی لایەنی یەکەی کارگێری بۆ دەرەوەی سنووری شارەوانییەکان وە پێشکەشکردنی نەخشەی بینا کە تیایدا شوێنی پێوەرو گۆڕەر دیاری کرابێت.

٣- پسوولەی کارەبای پێکهاتەیەکی دراوسێی (ئەگەر هەبوو).

٤- ئەنجامدانی نۆڕینی لایەنی تەکنیکی بۆ دیاری کردنی پێویستییەکانی گەیاندنی کارەبا.

٥- دانی کرێی نۆڕین بەپێی خشتەی ژمارە (١).

٦- خەمڵاندنی پێداویستیەکانی گەیاندنی ووزەی کارەبا لەلایەن فەرمانگەوە.

٧- دانی کرێی بەستن و جێبەجێکردنی کارەکە.

٨- بەستنی پێوەرو گەیاندنی ووزەی کارەبا.

پێنجەم: پەمپی کشتوکاڵی ڤۆڵتییەی ناوەند و بەرز (الجهد المتوسط والعالي).

١- پێشکەش کردنی ئەم بەڵگەنامانەی خوارەوە.

أ. فۆرمی پێدانی وزەی کارەبا.

ب. مۆڵەتی پەمپی کشتوکاڵی یان نووسراوی پشتگیری لە ب.گشتی کشتوکاڵی پارێزگا.

٢- دامەزراندنی وێستگەی دابەشکردن (محطة التوزيع).

٣- دانانی پێوەرو گەیاندنی تەزوی کارەبا.

٤- بڕگەکانی تر هەر وەکو لە سێیەم سەرەوە کە تایبەتە بە پەمپی کشتوکاڵی.

شەشەم: مەرجە پۆلەکانی کشتوکاڵی کە لە خاڵەکانی (سێیەم و پێنجەم) ئاماژەیان پێ نەدراوە بەم شێوەیە دەبێت .

١- پێشکەش کردنی ئەم بەڵگەنامانەی خوارەوە.

٢- پێشکەشکردنی مۆڵەتی لایەنی پەیوەندیدار (یان نووسراوی پشتگیری لە بەرێوەبەرایەتی گشتی کشتوکاڵی پارێزگای پەیوەندیدار).

حەوتەم: کارگەکان بەهەموو جۆرەکانیەوە لە سنووری شارەوانی (ڤۆڵتییەی بەرز و نزم):
١- پێشکەش کردنی ئەم بەڵگەنامەی خوارەوە:
أ. فۆڕمی پێدانی ووزەی کارەبا.
ب.مۆڵەتی بینای کارگەی یان نووسراوی پشتگیری بەڕێوەبەرایەتی گشتی پەرەپێدانی پیشەسازی یان دەستەی وەبەرهێنان لەگەڵ فەرمانگەی ژینگەی پەیوەندیدار و نەخشەی پەسەندکراو کەتیایدا شوێنی گۆڕەر و پێوەر دیاریکراو بێت.
٢- بڕگەکانی تر هەروەك لە پێنجەم سەرەوەدا هاتووە
هەشتەم:کارگەکان بەسەرجەم جۆرەکانیەوە لەدەرەوەی سنووری شارەوانی(ڤۆڵتیەی نزم وناوەند و بەرز):
١- پێشکەش کردنی ئەم بەڵگەنامانەی خوارەوە:
أ. فۆڕمی پێدانی ووزەی کارەبا.
ب.مۆڵەتی بینای کارگەی لەگەڵ نوسراوی پشتگیری بەڕێوەبەرایەتی گشتی پەرەپێدانی پیشەسازی یان دەستەی وەبەرهێنان لەگەڵ فەرمانگەی ژینگەی پەیوەندیدار و نەخشەی پەسندکراو کەتیایدا شوێنی گۆرەر و پێوەر دیاریکراو بێت.
٢- بڕگەکانی تر هەروەك لە پێنجەم سەرەوەدا هاتووە.
٣- نووسراوی فەرمی لە لایەن یەکەی کارگێری ناوچەکە.
٤- بڕگەکانی تریش وەك لەشەشەم سەرەوەدا هاتووە.
نۆیەم: گەشت و گوزار
١- پێشکەش کردنی ئەم بەڵگەنامەی خوارەوە:
أ. فۆرمی پێدانی وزەی کارەبا.
ب.پشتگیری فەرمی بەڕێوەبەرایەتیە گشتییەکانی گەشت و گوزاری ناوچەکە.
ج. پێشکەش کردنی مۆڵەتی کارکردن لە لایەن لایەنە پەیوەندیدارەکان
٢- بڕگەکانی تری هاتوو لەیەکەم.

پاشکۆی ژمارە (٢)

بۆ خەمڵاندنی ووزەی کارەبای بەکارهاتووی هاوبەش لەکاتی هەبوونی سەرپێچی یان لەکاتی پێویستی فەرمانگە بەم خەملاندنە ئەوە خەملاندنەکە بەپێی ئامێرە کارەباییە بەکارهاتووەکانی هاوبەش دەبێت بەمەرجێك بەبەراوردکردن لەگەڵ خەرجی ووزەی کارەبای هەمان ماوەی ساڵی ڕابردوو کەمتر نەبێت بەم شێوەیەی خورارەوە .
یەکەم: ئامێرەکانی بەکارهاتوو لەماڵان:
١- ڕوناکی: نیوەی ژمارەی گڵۆپەکان ×١٠ کاتژمێر ×٣٠ وات بۆ رۆژێك (رۆژانە).
٢- ساردکەرەوە (سلاجە و هاوشێوەی): (٢٠٠ وات بەتێکڕای ٧ کاتژمێر رۆژانە .
٣- بەفرگر(مجمدة) : (٣٥٠ وات بەتێکڕای ٧ کاتژمێر رۆژانە .
٤- تەلەفزیۆن: (٢٠٠ وات بەتێکڕای ١٠ کاتژمێر رۆژانە.

٥- کۆمپیوتەر: (١٠٠ وات بەتێکڕای ٦ کاتژمێر ڕۆژانە.
٦- جل شۆر کە گەرمکەری تێدا بێت: (٢٥٠٠ وات بەتێکڕای ١ کاتژمێر ڕۆژانە .
٧- جل شۆر بەبێ گەرمکەر: (٢٠٠ وات بەتێکڕای ١ کاتژمێر ڕۆژانە.
٨- ئوتو: (١٠٠٠ وات بەتێکڕای ١ کاتژمێر ڕۆژانە.
٩- پانکە: (١٠٠ وات بەتێکڕای ٨ کاتژمێر و بۆ ماوەی ٥ مانگ لە ساڵەکەدا.
١٠- ١ فێنککەرەوە(مبردة) بچووك: (٢٠٠ وات بەتێکڕای ٨ کاتژمێر و بۆ ماوەی ٥ مانگ.
١١- فێنککەرەوە (مبردة) گەورە: (٣٠٠ وات بەتێکڕای ٨ کاتژمێر و بۆ ماوەی ٥ مانگ .
١٢- سەتەلایت: (٦٠ وات بەتێکڕای ١٠ کاتژمێر ڕۆژانە .
١٣- سپلیت بەپێی لۆدەکەی مامەڵەی لەگەڵ بکرێت بۆ یەکەی بەکارهاتوو.
١٤- سپلیت و ئێرکۆندیشن ٢ تەن : (٣٠٠٠ وات بەتێکڕای ٦ کاتژمێر و بۆ ماوەی ٧ مانگ
١٥- ئێرکۆندیشن ١,٥ تەن : (٢٠٠٠ وات بەتێکڕای ٦ کاتژمێر و بۆ ماوەی ٧ مانگ.
١٦- بۆیلەری گەورەی ئاو: (٣٠٠٠ وات بەتێکڕای ٨ کاتژمێر ڕۆژانە و بۆ ماوەی ٦ مانگ .
١٧- بۆیلەری بچووکی ئاو : (٢٠٠٠ وات بەتێکڕای ٨ کاتژمێر و بۆ ماوەی ٦ مانگ.
١٨- گەرمکەرەوە (مدفاءة) گەورە : (٢٠٠٠ وات بەتێکڕای ١٢ کاتژمێر و بۆ ماوەی ٤ مانگ .
١٩- گەرمکەرەوە (مدفاءة) بچووك : (١٠٠٠ وات بەتێکڕای ١٢ کاتژمێر و بۆ ماوەی ٤مانگ.
٢٠- ئەو ئامێرە کارەباییانەی ناویان نەهاتووە: ماوەی کارکردن و پارەکەی بەتێکڕای کاتژمێری کارکردنی دیاری دەکرێت و دەخەملێنرێت لەلایەن لیژنەی تایبەت.

دووەم: ئەو پێوەرانەی دانراون بۆ پۆلەکانی تر جگە لەماڵان بڕی ووزەی کارەبای بەکارهاتوو دیاری دەکرێت، لە لایەن فەرمانگەی تەکنیکی پەیوەندیدار لە بەڕێوەبەرایەتی دابەشکردنی ووزەی کارەبا خەملاندنەکەی بەپێی توانای ئامێرەکان و بەگوێرەی ڕای لیژنەی هونەری دەبێت .

پاشکۆی ژمارە (٣)

ڕێنمایی جێبەجێکردنی پڕۆژەکانی ووزەی کارەبا لەلایەن وەزارەتەکان و لایەنە پەیوەندیدارەکانی حکومەتی هەرێم.

١- هەر پڕۆژەیەك لەلایەن هەر وەزارەتێك یان لایەنێکی دیکە داوا بکرێت، دەبێت بودجەی گەیاندنی وزەی کارەبای پڕۆژەکە لەلایەن سوودمەند دابین بکرێت ، ئەم بودجەیەش بەپێی دەرخستەیەك دەبێت کە لە لایەن فەرمانگەی ووزەی کارەبای پەیوەندیدارەوە ئامادە دەکرێت بەپێی دوا نرخی هەموارکراوی وەزارەت.

٢- هەموو ئەو پڕۆژانە لەلایەن وەزارەتەکانی دیکە و لایەنەکانی تری نەبەستراو بە وەزارەت ئەنجام دەدرێن و پێویستیان بە گەیاندنی وزەی کارەبا یان خزمەتگوزارییەکی دیکەی کارەبا هەبێت وەك (هەڵگرتنەوەی ستوون ، گۆڕینی ڕێڕەوی هێڵ یان فیدەر ، گۆڕانکاری بەمەبەستی نوێکردنەوە ، ڕووناکی ، هتد . .) سەرجەم بودجەی کارەکە لەگەڵ بودجەی گشتی پڕۆژەکە لەئەستۆی سوودمەند دەبێت وەکەرەستە کۆنەکان دەبێتە موڵکی فەرمانگەی کارەبای پەیوەندیدار.

٣- نابێت هیچ لایەنێك بەبێ ڕەزامەندی وەزارەتی کارەبا هیچ پرۆژەیەکی کارەبایی لەسەر تۆڕی کارەبا جێبەجێ بکات بە پێچەوانەوە بەپێی یاسا مامەڵەی لەگەڵ دەکرێت.

٤- کاری چاککردن و ئیشپێکردنی کارە کارەباییەکانی پرۆژەکانی ئەنجامدراو بەپێی ئەم خاڵانەی سەرەوە دەکەوێتە ئەستۆی وەزارەت بەپێی جۆری گرێبەستەکە بەپێی هاتوو لەماددەی (٤٨)خاڵی (٤)

پاشکۆی ژمارە (٤)

پێناسەی (پۆل)ـەکانی هاوبەشەکان بەپێی چالاکیەکانیان

یەکەم: پۆلی ماڵان.

ئەو هاوبەشانە دەگرێتەوە کە ووزەی کارەبا بەکاردەهێنن و نیشتەجێی ماڵنن لەم جۆرە پێکهاتانەدا:

١- خانوی نیشتەجێبون لەشار و شارۆچکە و گوندەکان.

٢- باڵەخانەکانی نیشتەجێبوون.

٣- کابینەکان.

نرخی ووزەی کارەبا بۆ ئەو جۆرە بینایانەی سەرەوە بەم جۆرە دەبێت:

١- ئەو بینایانەی کەپێوەری (سینگل فەیس) و (سێ فەیس)یان هەیە، ئەوە بەپێی ئاستەکانی بەکارهێنانی ووزەی کارەبا دەبێت کە بۆ هەر ئاستێك نرخ دیاریکراون.

٢- ئەو بینایانەی کە پێوەریان نیە، نۆڕین ئەنجام دەدرێت بۆ شوێنەکە بەمەبەستی خەمڵاندنی بەکارهێنانی ووزە بەپێی ژمارەو جۆری ئامێرە کارەباییەکان کەبەکار دەهێنرێت لەو بینایەدا، تا ئەو کاتەی پێوەری بۆ دادەنرێت.

٣- ئەو کۆمەڵگا نیشتەجێبونانەی کە یەك پێوەریان هەیە، ئەوە بڕی نرخی یەکەی ووزەی کارەبای تۆمارکراو لەخاوەن پرۆژەکە وەردەگیرێت بەو سیستەمەی کە وەزارەت پەیڕەوی دەکات.

دووەم: پۆلی بازرگانی:

ئەو هاوبەشانە دەگرێتەوە کەتایبەتن بە بەکارهێنانی ووزەی کارەبا بۆ بواری بازرگانی کەرتی تایبەت و کەرتی گشتی بەپێی سروشتی چالاکییەکە، وەك لەخوارەوە هاتووە:

١- نوسینگەی بازرگانییەکانی تاك و کۆ.

٢- چێشتخانە و چایخانە و نانەواخانە وشوێنی فرۆشتنی ساردەمەنی و شیرینی و هاوشێوەکانیان لەشوێنە گشتییەکان.

٣- کۆمەڵە و سەندیکا ناپیشەییەکان.

٤- یاریگا و سینەما و بازاڕ و مۆڵ و نۆرینگە پزیشکیەکان و دەرمانخانەکان.

٥- سایلۆکان و کۆگای ساردکەرەوە (ثلاجات) و کۆگاکانی کەلوپەلە جۆراوجۆرەکان.

٦- نوسینگەکانی خزمەتگوزاری پیشەیی، وەك (نوسینگەکانی خانوبەرە ، پارێزەران , ژمێرکاران ، خزمەتگوزاری ئەندازیاری ، پەڕاوگەکان) ، وە هەروەها نوسینگەی دەرهێنانی سینەمایی و دۆبلاج و هۆڵی شانۆگەری و شوێنی بلیارد و سەرتاشخانە و شوێنی جوانکاری و هاوشێوەکانیان.

٧- بەنزینخانە و گۆڕەپانی فرۆشتنی غاز.

٨- باخچەی ساوایان و قوتابخانە و کۆلێژ و زانکۆ تایبەتەکان و یانەوەرزشییەکان و یانەکانی ڕۆشنبیری و کۆمەڵایەتی و نەخۆشخانە ئەهلییەکان و کەناڵەکانی رادیۆ و تەلەفزیۆنە ئەهلییەکان.

٩- وەرشەکانی پلاستیکی و ئاسنگەری و ئەلەمنیۆم.

١٠- کۆمپانیاکانی گەیاندن.

١١- وەهەر بەکارهێنەرێکی تری کارەبا کە لە پۆلەکانی تر ئاماژەی بۆ نەکراوە

سێیەم:پۆلی پیشەسازی:

ئەو هاوبەشانە دەگرێتەوە کەتایبەتن بەبەکارهێنانی ووزەی کارەبا بۆ بواری پیشەسازی، کەسروشتی کاریان بریتییە لەگۆڕینی ماددە لەدۆخێکەوە بۆ دۆخێکی تر بەمەرجێك مۆڵەتی لایەنە پەیوەندیدارەکانی وەزارەتی پیشەسازی و بازرگانی یان دەستەی وەبەرهێنانی هەبێت، وە ئەم بەکارهێنانە دەگرێتەوە:

١- **پیشەسازی بچوك**: کەبریتیە لە دروستکردنی شیرینی و بەرهەمە شیرییەکان و خواردنەوەکان و کارگەکانی ئارد و پیشەسازی خۆراك و چاپەمەنی و بڵاوکردنەوە و کارگەی ساردەمەنی و قوتوکردن (تعليب) و هاوشێوەکانیان.

٢- **پیشەسازی دەرهێنان و گۆڕین**: وەك پیشەسازی نەوت و خەڵوز و خشت و چیمەنتۆ و ئاسن و فەرش و جل و بەرگ و پیستەسازی و کەلوپەلی ماڵ و هاوشێوەکانیان. نرخی ئەم جۆرە هاوبەشانە پەیوەستە بەئاستی ڤۆلتیەی بەکارهاتوو (400KV, 132KV, 33KV, 11KV , ٠.٤KV)

چوارەم:پۆلی کشتوکاڵ:

١-ئەو هاوبەشانە دەگرێتەوە کەتایبەتن بەبەکارهێنانی ووزەی کارەبا بۆ بواری کشتوکاڵ و ڕاوکردن وەك (کێڵگەکان، بێستانەکان، ترومپای کشتوکاڵی، سەنتەرەکانی ڕاو، کێڵگەکانی بەخێوکردنی پەلەوەر و ئاژەڵە جیاوازەکان و حەوزی ماسی و شەتڵگە و کێڵگەکانی بەخێوکردن و راهێنانی ئەسپ سواری) و هاوشێوەی ئەم چالاکییانە بەمەرجێك مۆڵەتی لایەنە پەیوەندیدارەکانی وەزارەتی کشتوکاڵ و سەرچاوەکانی ئاو هەبێت.

٢-کۆگاکانی سارد کەرەوە ئەوانەی کە بۆ هەلگرتنی بەرهەمی بەروبوومی کشتوکاڵی ناوخۆی هەرێمی کوردستان بەکار دێت بەمەبەستی پاڵپشتی کردنی جوتیارانی کوردستان بەمەرجێک پاڵپشتی وەزارەتی کشتوکاڵ و سەرچاوەکانی ئاویان هەبێت و چاودێری بکرێن .

٣-سەرجەم کارو چالاکیەکان و کارگەکان کە دەچێتە خزمەت کردنی کەرتی کشتوکاڵ و هاندانی بەرهەمی ناوخۆی هەرێمی کوردستان کە بریتین لە (سەربڕین خانەکان بە هەموو جۆرەکانی،کارگەکانی بەرهەم هێنانی ئالیک بەهەموو جۆرەکانی،کارگەکانی لە قوتوکردنی بەرهەمە کشتوکاڵیەکانی ناوخۆی هەرێم) بەمەرجێک پاڵپشتی و پشتگیری وەزارەتی کشتوکاڵ و سەرچاوە کانی ئاو یان هەبێت .

پێنجەم:پۆلی میری:

هاوبەشەکانی دام و دەزگا حکومیەکان دەگرێتەوە کە تایبەتن بەبەکارهێنانی ووزەی کارەبا بۆ فەرمانگە میریەکان و بینایەی وەزارەتەکان فەرمانگە نەبەستراوەکان بەوەزارەتەکان و کونسوڵگەرییەکان و بەشە ناوخۆییە میریەکانی قوتابیان و نەخۆشخانە میرییەکان وشوێنەکانی پەرستن، قوتابخانەکان، وەهەروەها سەندیکاو رێکخراوەکانی کۆمەڵگای مەدەنی, بارەگای حیزبەکان و دام و دەزگاکانیان کە مۆڵەتی فەرمیان هەیە لە حکومەتی هەرێمی کوردستان.

خشتەکان

خشتەی ژمارە (١)

کرێی نۆڕین و بەستانی پێوەر و خزمەتگوزاری پێشکەشکراو بە هاوبەش:

١- نرخی کرێی نۆڕین

کرێی نۆڕین	
کرێ (دینار)	چالاکی
١٠،٠٠٠	پۆلی ماڵ و بازرگانی و میری لە سنووری شارەوانییەکان
٢٠،٠٠٠	پۆلی ماڵ و بازرگانی و میری لە سنووری دەرەوەی شارەوانییەکان
٣٠،٠٠٠	پۆلی کشتوکاڵی پ.ن
٥٠،٠٠٠	پۆلی پیشەسازی پ.ن
٧٥،٠٠٠	بۆ هەموو پۆلێك کە پ.ب بێت

٢- نرخی کرێی بەستن

کرێی بەستن	
کرێ (دینار)	چالاکی
١٠،٠٠٠	پۆلی ماڵ و بازرگانی و میری سینگل فەیس
٣٠،٠٠٠	پۆلی ماڵ و بازرگانی و میری سێ فەیس.
٣٠،٠٠٠	پۆلی کشتوکاڵی و پیشەسازی ڤۆڵتیەی نزم.
٧٥،٠٠٠	بۆ هەر پۆلێك کە پ.ناوەند بێت
٣٠٠،٠٠٠	بۆ هەر پۆلێك کە پ.ب بێت

٣- نرخی بڕین یان گەڕاندنەوەی ووزەی کارەبا

کرێی بڕین یان گەڕاندنەوەی ووزەی کارەبا	
کرێ (دینار)	چالاکی
١٥،٠٠٠	پۆلی ماڵ و بازرگانی و میری سینگل فەیس
٣٠،٠٠٠	پۆلی ماڵ و بازرگانی و میری سێ فەیس.
٣٠،٠٠٠	پۆلی کشتوکاڵی و پیشەسازی ڤۆڵتیەی نزم.
٥٠،٠٠٠	بۆ سەرجەم جۆرەکانی ڤۆڵتیەی ناوەند.
١٠٠،٠٠٠	بۆ سەرجەم جۆرەکانی ڤۆڵتیەی بەرز

تێبینی: ئەگەر هاووڵاتی ئامادە نەبوو پارەی ووزەی کارەبا بدات فەرمانگە لیستی بڕینی ووزەی کارەباکەی بۆ دەردەکات بەپێی بڕ و ماوەی نەدانی قەرزەکە. وە دوای دانی ئەم پارەیە لەلایەن هاوبەش ئەوە کرێی بڕین و گەڕاندنەوەی ووزەی کارەباکەی لێوەردەگیرێت بەپێی خاڵی (٣) خشتەی ژمارە(١) ئینجا ووزەکەی بۆ دەگەڕێنرێتەوە.

٤- نرخی کرێی گۆڕینی پێوەر(نرخی پێوەر لەسەر هاوبەشە کاتێك فەرمانگە دابینی بکات)

کرێی گۆڕینی پێوەر	
چالاکی	کرێ (دینار)
پۆلی ماڵ و بازرگانی و میری سینگل فەیس	١٥،٠٠٠
پۆلی ماڵ و بازرگانی و میری سێ فەیس.	٢٥،٠٠٠
پۆلی کشتوکاڵی و پیشەسازی ڤۆڵتیەی نزم.	٣٠،٠٠٠
بۆ سەرجەم جۆرەکانی ڤۆڵتیەی بەرز.	٥٠،٠٠٠

٥- نرخی کرێی گۆڕینی شوێنی پێوەر

کرێی گۆڕینی شوێنی پێوەر	
چالاکی	کرێ (دینار)
پۆلی ماڵ و بازرگانی و میری سینگل فەیس	١٥،٠٠٠
پۆلی ماڵ و بازرگانی و میری سێ فەیس.	٢٥،٠٠٠
پۆلی کشتوکاڵی و پیشەسازی ڤۆڵتیەی نزم.	٣٠،٠٠٠
بۆ سەرجەم جۆرەکانی ڤۆڵتیەی بەرز.	٥٠،٠٠٠

٦- نرخی کرێی مۆرکردنەوەی پێوەر

کرێی مۆرکردنەوەی پێوەر	
چالاکی	کرێ (دینار)
پۆلی ماڵ و بازرگانی و میری سینگل فەیس	٥،٠٠٠
پۆلی ماڵ و بازرگانی و میری سێ فەیس.	١٠،٠٠٠
پۆلی کشتوکاڵی و پیشەسازی ڤۆڵتیەی نزم.	١٥،٠٠٠
بۆ سەرجەم جۆرەکانی ڤۆڵتیەی بەرز.	٢٥،٠٠٠

٧- نرخی کرێی گۆڕینی ناوی هاوبەش

کرێی گۆڕینی ناوی هاوبەش	
چالاکی	کرێ (دینار)
گۆڕینی ناوی هاوبەش	١٠،٠٠٠

٨- نرخی کرێی هێڵ گۆڕین

کرێی هێڵ گۆڕین	
چالاکی	کرێ (دینار)
پێوەری سینگل فەیس	٢٥،٠٠٠
پێوەری سێ فەیس	٥٠،٠٠٠
گۆڕینی ستوون و (H-Pole) ی گۆڕەر	بەپێی دوا نرخی هەموارکراوی وەزارەت
لەبری کوژانەوەی هێڵی ڤۆڵتیەی نزمی گۆڕەر بۆ هەر کاتژمێرێك	٢٥،٠٠٠
لەبڕی کوژانەوەی هێڵی ڤۆڵتیەی بەرز لەسەر هەر گۆڕەرێك بۆ هەرکاتژمێرێك	٥٠،٠٠٠

٩- نرخی کرێی (زیادە قوە)

کرێی (زیادە قوە)	
چالاکی	کرێ (دینار)
هاوبەشی ماڵ	٢٥،٠٠٠
هاوبەشی بازرگانی و میری	٥٠،٠٠٠

١٠- نرخی پێوەر: (نرخی پێوەر بەپێی لیستی هەموارکراوی وەزارەتی کارەبا دادەنرێت ئەگەر پێوەر لەلایەن فەرمانگەوە دابین کرا)

١١- لەکاتی ئەنجامدانی سەرپێچی، سەرپێچیکار بەم شێوەیە مامەڵەی لەگەڵ دەکرێت:

یەکەم: بۆ جاری یەکەم سەرەرای پاکتاوکردنی کارەبای خەرجکراوی بەپێی خاڵی (سێیەم) لە ماددەی (٢٠) بەم شێوەی خوارەوە پێبژاردنی (غرامة) لێوەر دەگیرێت .

پێبژاردن	مالان	بازرگانی وپیشەسازی و میری	کشتوکاڵی
سینگل فەیس	٦٠،٠٠٠ دینار	١٠٠،٠٠٠ دینار	٧٥،٠٠٠ دینار
سێ فەیس	١٢٠،٠٠٠ دینار	٢٠٠،٠٠٠ دینار	١٥٠،٠٠٠ دینار
گۆڕەر	KVA* ١٠٠٠ دینار	KVA *1000 دینار	KVA *1000دینار

دووەم: بۆ جاری دووەم دەدرێتە دادگا وەك دزینی موڵکی گشتی مامەڵەی لەگەڵ دەکرێت.

١٢- بۆ ئامێرەکانی وەك گۆڕەر و ستوون و بۆردی دابەشکردن و بۆردی کۆنترۆڵی رووناکی و کێبڵ بە سەرجەم جۆرەکانیەوە یان هەر کەلوپەلێکی دیکە دەبێت زیانەکەی بخەملێنرێت بەپێی دواین نرخی هەموارکراوی وەزارەت.

١٣- کرێی خوێندنەوەی پێوەر (لەسەر داواکاری هاوبەش)

شوێن	گشت پۆلەکان بە (دینار)
سنووری شارەوانی	٢٠،٠٠٠
دەرەوەی سنووری شارەوانی	٣٠،٠٠٠

خشتەی ژمارە (٢)

نرخی بەکرێدانی ساڵانەی کەلوپەلی کارەبا بۆ ئەو کەلوپەلانەی پێش ئەم رێنماییە بە کرێ دراون .

ژ	گۆڕەری 33/0.4KV, 11/0.4 KV	نرخ(دینار)
١	گۆڕەری 25KVA	٧٠،٠٠٠
٢	گۆڕەری 50KVA	١٤٠،٠٠٠
٣	گۆڕەری 63KVA	١٦٠،٠٠٠
٤	گۆڕەری 100KVA	٢٠٠،٠٠٠
٥	گۆڕەری 160KVA	٢٥٠،٠٠٠
٦	گۆڕەری 250KVA	٣٠٠،٠٠٠
٧	گۆڕەری 400KVA	٤٠٠،٠٠٠
٨	گۆڕەری 630KVA	٥٠٠،٠٠٠
٩	گۆڕەری 1000KVA	٧٠٠،٠٠٠
١٠	گۆڕەری 1600 KVA	٩٠٠،٠٠٠

تێبینی: ئەگەر گۆڕەرەکە جۆری (کیوسك) بوو ئەوە رێژەی (١٠%) نرخی کرێکە زیاد دەبێت.

بۆردی سێرکت برێکەر بۆ وزەی نزم

ژ	قەباری سێرکت (ئەمپێر)	نرخ (دینار)
١	100	٢٠،٠٠٠
٢	250	٣٠،٠٠٠
٣	400	٤٠،٠٠٠
٤	630	٥٠،٠٠٠
٥	1000	٧٠،٠٠٠

وێستگەی مۆبایل (متنقله)

ژ	وێستگەی مۆبایل (متنقله)	نرخ (دینار)
١	وێستگەی بەقەبارەی 10 MVA	٦،٣٠٠،٠٠٠
٢	وێستگەی بەقەبارەی 15 MVA	٩،٤٥٠،٠٠٠
٣	وێستگەی بەقەبارەی 25 MVA	١٢،٦٠٠،٠٠٠

تێبینی:لە کاتی دانانی گۆڕەری جیاواز کە لە خشتەکەدا ئاماژەی پێنەدراوە وەك (ئەو گۆڕەرە کە بە هەوا سارد دەکرێتەوە و رۆنی تێدایە و گڕ ناگرێت)، نرخی کرێکەی بەپێی MVA بۆی ئەژمار دەکرێت.

پێدانی سێرکت برێکەری و زەوی نزم لە رێگای فەرمانگەی پەیوەندیدار دەبێت و ئەگەر دەست نەکەوت بەپێی رێنماییەکانی فەرمانگە ومواسەفاتی تەکنیکی پەیڕەوکراو لە لایەن هاوبەشەکەوە دابین دەکرێت.

خشتەی ژمارە (٣)

کرێی پشکنینی(فحص) ئامێرەکانی کارەبا

ژ	جۆری ئامێری کارەبای	نرخ(دینار)
١	گۆڕەر (سەرجەم قەبارەکانی) لە فەرمانگەکە	١٠٠،٠٠٠
٢	گۆڕەر (سەرجەم قەبارەکانی) لە شوێنی کار	٢٠٠،٠٠٠
٣	سێرکت برێکەر بۆ ووزەی نزم لە فەرمانگە	١٠،٠٠٠
٤	سێرکت برێکەر بۆ ووزەی نزم لە شوێنی کار	٢٥،٠٠٠
٥	سێرکت برێکەر بۆ ووزەی بەرز لە فەرمانگە	١٠،٠٠٠
٦	سێرکت برێکەر بۆ ووزەی بەرز لە شوێنی کار	٢٥،٠٠٠
٧	یەك نموونە رۆنی گۆڕەر لە فەرمانگە	١٠،٠٠٠
٨	یەك نموونە رۆنی گۆڕەر لە شوێنی کار	٢٥،٠٠٠
٩	پێوەری Ø١ لە فەرمانگە	١،٥٠٠
١٠	پێوەری Ø١ لە شوێنی کارە	٣،٠٠٠
١١	پێوەری Ø٣ لە فەرمانگە	٥،٠٠٠
١٢	پێوەری Ø٣ لە شوێنی کار	١٠،٠٠٠

١٣	پێوەری Ø٣ لەگەڵ نیشاندەری هێزی بەرز لە فەرمانگە	١٠،٠٠٠
١٤	پێوەری Ø٣ لەگەڵ نیشاندەری هێزی بەرز لە شوێنی کار	١٥،٠٠٠
١٥	C.T لە فەرمانگە	١٠،٠٠٠
١٦	C.T لە شوێنی کار	٢٥،٠٠٠
١٧	V.T لە فەرمانگە	١٠،٠٠٠
١٨	V.Tی لە شوێنی کار	٢٥،٠٠٠
١٩	ستون (پ.ب)،(پ.ن)	٦٠،٠٠٠
٢٠	نەگەیەنەرەکان	٥،٠٠٠

خشتەی ژمارە (٤)

بڕی کەمترین ڕێپێدانی دووری لە چەقی هێڵی کارەباوە

جۆری بەربەست	کەمترین ڕێپێدانی کارەبا بە ستوونە (متر)				کەمترین ڕێپێدانی کارەبا بە ئاسۆیی (متر)			
	١١ ك.ڤ و ٠.٤ ك.ڤ	٣٣ ك.ڤ	١٣٢ ك.ظ	٤٠٠ ك.ڤ	١١ ك.ڤ و٠.٤ ك.ظ	٣٣ ك.ڤ	١٣٢ ك.ڤ	٤٠٠ ك.ڤ
١- زەوی سروشتی								
أ- زەوی چۆڵ	٦	٦	٦	٨.٢٥	١٠	١٠	١٥	٥٠
ب- زەوی ئاوەدان	٧	٧	٧		١٠	١٠	١٥	٥٠
٢- ڕێگا و هێڵی شەمەنەفەر								
أ-ڕێگای سەرەکی	٨	٨	٨،٨	١٠		٦٠	٧٥	١٠٠
ب-ڕێگای لاوەکی	٧.٥	٨.٥	٩.٥	١٠		٥٠	٥٠	١٠٠
ت-هێڵی شەمەنەفەر	٨	١١.٥	١١.٥	١٥		٥٠	٥٠	٥٠
٣- هێڵی کارەبا								
أ-هێڵَی ٤٠٠ ك.ڤ.	٥	٥	٥	٥	-	٥٠	٥٠	٥٠
ب-هێڵی١٣٢ ك.ڤ.	٣	٣	٣	٥	-	٣٠	٣٠	٥٠
ت-هێڵی٣٣ ك.ڤ.	٢	٢.٥	٣	٥	-	١٥	٣٠	٥٠
ث-هێڵی ١١ ك.ڤ.	١.٥	٢	٣	٥	-	-		
٤- هێڵی تەلەفون								
٥- بۆری نەوت	٧.٥	٨	٩	١٠	-	١٠٠	١٠٠	١٠٠
٦- وێستگەکانی بەرهەمە نەوتیەکان	٧	٧	٧	١٠	-	١٥	٣٠	٧٥
٧- پەرینەوە لە ئاو و جۆگەل ئاوییەکان بەرزترین ئاستی ئاو								
أ-کەشتیەوانی	١٢.٥	١٢.٥	١٢.٥	١٤.٧٥	-	-	-	-
ب- نا کەشتیەوانی	٧	٧	٧	٩.٢٥	-	-	-	-

٨- باڵەخانەکان	٣.٥	٣.٥	٥	٦.٧٥	١	٣.٥	-	-
٩- دار و درەخت	٢	٢.٥	٥	٦.٧٥	-	-	-	-

خشتەی ژمارە (٥)

کرێی کارەبای کار پێکراو لە ئێستادا (خشتەی نرخی کارەبا)

١- جۆری ماڵان

ژ	سەرف کردنی لە ماوەی مانگێکkwh	یەکەی سەرف کردن لە مانگێك بەkwh	نرخی کارەبا بە دینار
١	١ - ٤٥٠	٤٥٠	١٨
٢	٤٥١ - ٩٠٠	٤٥٠	٢٤
٣	٩٠١ - ١٥٠٠	٦٠٠	٤٢
٤	١٥٠١ - ٢١٠٠	٦٠٠	٧٢
٥	٢١٠١ - ٣٠٠٠	٩٠٠	٩٠
٦	٣٠٠١ - ٥٠٠٠	٢٠٠٠	١٨٠
٧	٥٠٠١ – بەسەرەوە	....	٢٤٠

٢- جۆری بازرگانی (١٥٦) دینار بۆ هەر یەك (kwh) .

٣- جۆری پیشەسازی

ژ	سەرف کردنی لە ماوەی مانگێك بەkwh	نرخی کارەبا بە دینار
١	0.4 KV	١٤٤
٢	11 KV	١٢٠
٣	33 KV	١٢٠
٤	132 KV	١٢٠

تێبینی: سەبارەت بە نرخی بەکار هێنانی کارەبا لە پۆلی پیشەسازی بەپێی بەکار هێنان ئەو نرخانەی سەرەوە پەیڕەو دەکرێت نەوەك بەپێی پێدانی ڤۆلتیە ، واتە ئەگەر بەکار هێنانی پێکهاتە پیشەسازیەکە (٠.٤KV) ئەوا بە نرخی (١٢٠) دینار دەبێت بۆ هەر (kwh)ێك بێ ڕەچاو کردنی جۆری ڤۆڵتیەی پێدراو بە سەرچاوەی پێدانی کارەبا، بەڵام ئەگەر هاتوو پێکهاتەکە جۆری بەکار هێنانی ڤۆڵتیەی سەروی (٠.٤KV) هەبوو ئەوا وەك نرخی (١١KV) مامەڵەی لەگەڵ دەکرێت واتە (١٠٠) دینار بۆ هەر (Kwh)ێك وەهەروەها ئەگەر جۆری بەکارهێنانی ڤۆلتیە لە پێکهاتە پیشەسازیەکە سەرووی (١١KV) ئەوا وەك نرخی (٣٣KV) کە لە خشتەی سەرەوەدا هاتووە مامەڵەی لەگەڵ دەکرێت وەهەروەها بە هەمان شێوە بۆ ڤۆڵتیەی سەروتر.

جۆری کشتوکاڵی (٣٦) دینار بۆ هەر یەك (kwh).

جۆری میری (١٨٠) دینار بۆ هەر یەك (kwh).